

Nyanlända barns andraspråksutveckling

– En studie på Montessori om förskollärares
uppfattningar kring språkstimulerande strategier

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Frida Borrbring

2019-FÖRSK-G78

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Förskolläraryrket, 210 högskolepoäng

Svensk titel: Nyanlända barns andraspråksutveckling – En studie på Montessori om förskollärares uppfattningar kring språkstimulerande strategier

Engelsk titel: Newly arrived children's second language development

- A study on Montessori about preschool teachers' perceptions of language-stimulating strategies

Utgivningsår: 2019

Författare: Frida Borrbring

Handledare: Gunilla Fihn

Examinator: Susanne Björkdahl

Nyckelord: förskola, Montessori, andraspråksutveckling, språkutvecklande strategier

---

Sammanfattning

Inledning: Då dagens invandring har ökat markant de senaste åren ställer detta stora krav på förskollärares kunskap om språkutvecklande strategier för nyanlända barns andraspråksutveckling, utveckling av det svenska språket.

Syfte: Studiens syfte är att undersöka montessoriförskollärares strategier för att stimulera nyanlända barns utveckling av det svenska språket.

Metod: Utifrån undersökningens syfte och frågeställning har kvalitativa intervjuer genomförts med fem förskollärare.

Resultat: Undersökningens resultat visar att samtliga montessoriförskollärare ser tryggheten som den absolut viktigaste aspekten för att nyanlända barns utveckling av ett andraspråk ska vara möjlig. Föräldrasamverkan är därför en viktig del i förskollärares trygghetsskapande arbete. Det handlar om att få nyanlända föräldrar och barn att känna en trygghet för den svenska förskolan och att förskoleverksamheten är något positivt. Viktiga språkstrategier för nyanlända barns utveckling av det svenska språket betraktar förskollärarna som sagor, sångkort, bilder samt tecken som stöd. Dock är inget material språkutvecklande om inte förskollärare använder språket som ett lär verktyg för att i samspel med nyanlända barn göra materialet språkstimulerande.

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Syfte	2
Frågeställningar	2
Begreppsdefinition	2
Bakgrund	3
Styrdokument	3
Styrdokument och riktlinjer.....	3
Montessori.....	3
Montessoripedagogisk inriktning	3
Montessoripedagogiskt material.....	4
Barns språkutveckling allmänt	4
Språkets betydelse för människan	4
Barns modersmålsutveckling.....	4
Språktrappan.....	5
Barns andraspråksutveckling.....	6
Introducering av andraspråk	6
Förskollärarens roll i nyanlända barns andraspråksutveckling.....	6
Modersmålets betydelse för utvecklandet av ett andraspråk	7
Förskolans aktiviteter som språkutvecklande strategi	8
Teoretisk ram.....	10
Vygotskijs tankar om barns språkutveckling	10
Vygotskijs tankar om barns andraspråksutveckling	10
Metod	12
Metodansats.....	12
Intervju	12
Urval.....	13
Genomförande.....	13
Forskningsetik	13
Reliabilitet samt validitet.....	14
Analys och bearbetning av insamlat intervjumaterial	14
Resultat.....	15
Förskollärares tankar kring att skapa trygghet för nyanlända barn och dess föräldrar.....	15
Förskollärares åsikter om språkstimulerande strategier inom Montessori	16
Förskollärares uppfattningar om nyanlända barns modersmål.....	17

Förskollärares kompetens i nyanlända barns språkutveckling	18
Sammanfattning av resultat	20
Diskussion	21
Resultatdiskussion	21
Betydelsen av föräldrasamverkan och trygghetsskapande arbete i förskolan	21
Betydelsen av förskollärares språkutvecklande strategier för nyanlända barns utveckling av det svenska språket.....	22
Betydelsen av modersmål för nyanlända barn.....	22
Slutsats	24
Metoddiskussion.....	24
Didaktiska konsekvenser	25
Förslag på fortsatt forskning.....	26
Referenser	
Bilagor	

Inledning

Enligt Migrationsverket (2018) beviljades 56 891 människor svenskt medborgarskap under perioden januari till november 2018. Av dessa var 24 261 barn under 18 år. I 3 kap. 12 § av Skollagen (SFS 2010:800) står det att barn från sju år och uppåt definieras som nyanländ tills det att barnet genomfört fyra år i svensk skola. Wångersjö (2017, s.19) förklarar att det inte finns någon tydlig definition av nyanlända barn under sju år inom lagstiftning eller styrdokument. Hon framlägger att det är upp till människor som genom sitt yrke möter nyanlända barn att själva reflektera över hur dessa barns individuella behov kan tillgodoses.

Wångersjö (2017, s. 16) synliggör att bilden av att vara nyanländ oftast ses som att någon har flytt från krig, förtryck och med hemska upplevelser i ryggsäcken, dock påvisar hon att nyanländ även kan innebära att en familj har lämnat ett land för nya möjligheter, bättre arbete, eller kanske för att uppleva ett annat lands kultur. En flytt är inte desto mindre ett uppbrott för barn. Därför ska förskolan vara en välkomnande och trygg plats där alla barn kan vistas, stimuleras och utvecklas, oavsett anledningen till att de är nyanlända i landet. Cekaite (2018, s. 58) synliggör just förskolan som den plats där många barn med annat modersmål introduceras för ett andraspråk för första gången. Enligt *I Läroplan för förskolan (Lpfö 98 rev. 2016, s. 11)* ska förskollärare ansvara för att arbetet i barngruppen genomförs så att barnen ”stimuleras och utmanas i sin språk- och kommunikationsutveckling.”.

Denna stigande invandring till Sverige medför att dagens förskollärare står inför den stora utmaningen att möta nyanlända familjer från olika delar av världens hörn, med olika bakgrunder, kulturer och erfarenheter med sig som ska synliggöras och tillvaratas i förskolan. Det ställer därför stora krav på att den svenska förskolan levererar utbildning av hög kvalitet för att bemöta varje barns individuella behov. Det ställer likaså höga krav på förskollärares kompetens och kunskap om nyanlända barns språkutveckling, vare sig det gäller utvecklandet av ett modersmål eller ett andraspråk, det svenska språket. Det handlar om att förskollärare ska ge nyanlända barn de bästa förutsättningarna att utvecklas språkligt i förskolan samtidigt som stödjandet av modersmålet inte får glömmas bort. Förskollärare ska skapa strategier för att stimulera och stötta nyanlända barns språkliga utveckling i förskolan så att de har en god språklig grund att träda in i skolvärlden med. Det är förskollärares uppgift att skapa en förskola präglad av ett interkulturellt förhållningssätt där varje enskilt barns behov och bakgrund välkomnas, respekteras, prioriteras, lyfts samt tas hänsyn till.

Undersökningen har genomförts på montessoriförskolor. Den har inte till ändamål att studera montessoripedagogiken, inte heller att jämföra olika pedagogiska inriktningar, utan fokuserar på att undersöka montessoriförskollärares uppfattningar om språkstimulerande strategier för nyanlända barns andraspråksutveckling. Anledningen till valet att utföra studien via montessoripedagogiken var att jag under min förskollärarytbildning fascinerats av pedagogikens metoder för barns lärande. Jag vill undersöka *om* och i så fall *vilken* ny kunskap förskollärare inom denna pedagogiska inriktning kan bidra med till forskningen om nyanlända barns utveckling av det svenska språket i förskolan.

Syfte

Studiens syfte är att undersöka montessoriförskollärares strategier för att stimulera nyanlända barns utveckling av det svenska språket.

Frågeställningar

- Vad anser montessoriförskollärare som viktigt i arbetet med att introducera det svenska språket hos nyanlända barn på förskolan?
- Vilka uppfattningar finns hos montessoriförskollärare om modersmålets betydelse för nyanlända barns utveckling av ett andraspråk?
- Vilka resurser anser montessoriförskollärare att de behöver i arbetet med nyanlända barns utveckling av ett andraspråk?

Begreppsdefinition

I föreliggande studie används begreppen på följande sätt:

Flerspråkig- Definierar de barn som talar fler än ett språk (Svensson 2009, s. 190).

Modersmål- Definierar barns första inlärd språk (Sandvik & Spurkland 2015, s. 54).

Andraspråk- Definierar barns andra inlärd språk efter modersmålet (Sandvik & Spurkland 2015, s. 55). I denna studie talar jag om det svenska språket när jag använder begreppet andraspråk. Jag är dock medveten om att barns andraspråk kan vara annat än det svenska språket beroende på antal språk som barnet omges av.

Bakgrund

I följande kapitel synliggörs styrdokument samt forskning om hur nyanlända barn utvecklar ett andraspråk. För att skapa en förståelse för denna andraspråksutveckling synliggörs likaså hur barn utvecklar det första talade språket, modersmålet. Även montessoripedagogiken, förskollärares roll samt förskolans aktiviteter som språkstimulerande strategier framställs i kapitlet.

Styrdokument

Styrdokument och riktlinjer

I *Läroplan för förskolan* (Lpfö 98 rev. 2016, s. 7) beskrivs förskollärares uppdrag med att arbeta för barns språkutveckling. Det konkretiseras att barn som inte talar svenska som modersmål ska ges förutsättningar att utvecklas i det svenska språket men även i sitt modersmål. I *Läroplan för förskolan* synliggörs vikten av att förskolan arbetar med att uppmuntra barns nyfikenhet för världens olika språk och kulturer. Förskolan ska fungera som en möteplats där barn får kännedom om människor lika värde, oavsett kulturell bakgrund. Barn ska få insikt i värdet av ett mångfaldigt samhälle. I *Läroplan för förskolan* (Lpfö 98 rev. 2016, s. 10) ska förskolan sträva efter att varje barn ”som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål”.

Den första juli 2019 kommer revideringen av *Läroplan för förskolan* att träda i kraft. Revideringen kommer att innebära att mål och riktlinjer har förtydligats samt utvecklats. Ett av de utvecklande områdena i styrdokumentet är att minoriteter såsom samer, romer, judar, tornedalingar och sverigefinnar ska stödjas och främjas i sin språkutveckling. Revideringen innebär också att förskolan ska lyfta minoritetspråk och kulturer även om förskolan inte har barn som tillhör dessa (Skolverket 2018).

Montessori

Montessoripedagogisk inriktning

Hainstock (1999, ss. 19-30) synliggör grundaren av montessoripedagogiken, barnläkaren Maria Montessori, född 1870 i Italien. Hainstock synliggör hennes pedagogiska tankar som vikten av att varje barns individuella behov ska bemötas och tillgodoses. Hon åskådliggör pedagogikens tre viktigaste delar som observation, individuell frihet och förberedd miljö. Det handlar om att barn vistas i välplanerade miljöer som är anpassade efter dem, exempelvis med möbler i deras storlek och förberedda didaktiska material på bestämda platser. Hainstock förklarar att det är blandade åldrar på barngrupper och inlärning sker i gemenskapen. Detta innebär att barn lär och utvecklas tillsammans i öppna klassrum med aktiviteter som bygger på deras intressen. Montessoripedagogiken lägger nämligen större vikt vid att barn lär av varandra, kamrater sinsemellan än att förskolegrupper och klassrum arrangeras åldersvis. Individuen är viktigare än åldern förklarar Hainstock. Montessori (1987, ss. 25-31) anser att det är av stor betydelse att barn ges möjlighet och frihet att vara spontana och skapande för att utvecklas. En stor vikt läggs på att barns individuella vitalitet och förmågor stimuleras i samspel med en vägledare. Enligt Montessori har människan ingen kunskap när den föds, kunskapen måste skapas. Hon synliggör det som att barn måste gå från ingenting till

någonting. Det handlar om betydelsen av individen, miljön och intresset för att skapa lärande. Enligt Montessori utvecklas inte något med tiden utan något som måste skapas.

Montessoripedagogiskt material

Hainstock (1999, ss. 124-127) redogör för montessoripedagogikens didaktiska material och hur det genom upprepade övningar stimulerar barns lärande. Sinnena spelar en mycket stor roll inom pedagogiken enligt Hainstock då det är genom dem som människan upptäcker världen och finner ny kunskap. Hon förklarar att barn genom att arbeta stegvis utifrån kroppens olika sinnen kan ta till sig ny kunskap. Hainstock menar att det inom montessoripedagogiken handlar om att barn lär sig genom praktiskt görande istället för teoretiskt observation. Hon beskriver att lärandet sker när det psykiska möter det fysiska, det vill säga, tanken tillsammans med händerna bildar ny kunskap inom barn.

Montessoripedagogikens material utgår därför från att lärande är något man utför. Barn kan då enligt Hainstock absorbera den nya kunskapen samtidigt som perceptionen samt fingerfärdigheten utvecklas. Övningar som stimulerar barns sinnen kan enligt författaren vara känselövningar, såsom att känna skillnad på varmt och kallt eller lätt och tungt. Det handlar enligt författaren om att barn genom olika övningar stimulerar sinnena då de får möjlighet att jämföra, bedöma samt uppmärksamma och på så vis stimulera lärandet. Hainstock synliggör några av montessoripedagogikens matematiska material, såsom sandpapperssiffror, spillådor och räknestavar. Hon menar att lärandet inom montessoripedagogiken utgår från att barn först utvecklar abstrakt kunskap för att därefter utveckla konkret kunskap.

Barns språkutveckling allmänt

Språkets betydelse för människan

Wedin (2017, ss. 17-18) synliggör människan som unik i sitt språkanvändande. Hon förklarar att språket inte endast berör det verbala språket utan även handlar om ickeverbala signalsystem såsom gester, tonläge och ansiktsuttryck. Wedin synliggör att det finns cirka fem till sex tusen olika språk inom olika folkslag i världen. Hon förklarar hur språket fyller den viktiga funktionen att yttra behov. Arnqvist (1993, s. 10) synliggör hur barn genom sitt språk förmedlar känslor såsom fysiska och psykiska, de kommunicerar behov till sin omgivning och vad de upplever. Wedin (2017, ss. 19-25) åskådliggör hur de vanligaste av vidgade språkbegrepp innefattar verbala språk och ickeverbala. Hon förklarar det verbala språket som ett språk där ord och grammatik används medan det ickeverbala språket kan röra sig om människans kroppsspråk. Wedin åskådliggör att det är svårt att separera det verbala samt ickeverbala språket från varandra då människan ofta använder kroppsspråk och mimik för att förstärka det som sägs. Enligt författaren går det verbala språket alltså hand i hand med det ickeverbala språket.

Barns modersmålsutveckling

Enligt Wedin (2017, s. 36) har barn en medfödd förmåga som hjälper dem att utveckla det talade språket. Förmågan stimuleras genom att barn får möjlighet att interagera med sin omgivning. Hon synliggör hur vissa barn redan vid mycket låg ålder börjar imitera föräldrar och "lekprata" fraser som utgörs av icke existerande ord, medan andra barn är mer tystlåtna för att vid en senare tidpunkt omedelbart börja tala nästintill korrekt. Redan vid födseln har barn språkliga instinkter vilket beror på att barn tidigare från livmodern hört sin mammas röst och då fått kännedom om hur språket har en rytm och en melodi, detta möjliggör att barn senare kan utveckla ett språk.

Håkansson (2018, ss. 19-20) förklarar att barn redan vid en ålder av fem månader kan koppla ihop ljud med ansiktsuttryck. Hon exemplifierar hur en studie visade att barn redan vid denna unga ålder kunde koppla ihop a- och i-ljud till olika foton där en mun formade de olika vokaler. Håkansson förklarar att barn inte endast använder ljudet för att lära sig språket utan använder vad hon kallar som ledtrådar för att utveckla en förståelse för ljudsystemet. Hon åskådliggör en skillnad på enspråkiga och flerspråkiga barns ljudobservationer och synliggör skillnaden som att flerspråkiga barn fokuserar mer på talarens mun än vad enspråkiga barn gör. Håkansson utvecklar att enspråkiga barn tenderar att skifta sin observation mellan talarens mun och ögon, medan flerspråkiga barn fokuserar mer på talarens mun. Hon beskriver det som att flerspråkiga barn behöver identifiera olika ljudsystem. Larsson (2016, ss. 38-39) synliggör det viktigaste för barns språkutveckling som omgivningen. Hon utvecklar att det är språket som används i barns omgivning som påverkar hur de utvecklas språkligt, oberoende av hur långt de kommit i sin språkutveckling. Enligt Larsson handlar det om att vara en språklig förebild och använda språket som ett verktyg för att utveckla barns språk. Detta genom att tala mycket för att i samspelet och i det språkliga utbytet utveckla barns språk. Hon påvisar att det är när barn får använda samt omges av språk som deras språkliga förmågor utvecklas.

Språktrappan

Larsson (2016, ss. 29-30) synliggör vad hon benämner som språktrappan. Hon förklarar det som en modell som synliggör barns språkutveckling. Hon redogör för hur varje trappsteg gestaltar utvecklingen av en språklig förmåga. Hon åskådliggör de olika stegen som *pragmatik, semantik, grammatik* och *fonologi, språklig medvetenhet* samt *läsa* och *skriva*. Larsson poängterar att trappstegen följs i en kronologisk ordning, vilket innebär att det inte är möjligt att hoppa över ett helt trappsteg. Barn måste därför bestiga ett trappsteg för att kunna nå nästa steg i den språkliga utvecklingen. Dock påpekar Larsson att denna utveckling pågår under hela livet och varje trappsteg fortsätter att utvecklas parallellt. Detta innebär enligt författaren att vi utvecklar vårt språk under hela livet.

Larsson (2016, s. 30) åskådliggör det första av fem steg i språktrappan som pragmatik, vilket hon även benämner som språkets funktion. Enligt författaren handlar det om hur språket används och vad människan gör med språket för att kommunicera med andra människor. Arnqvist (1993, s. 59) förklarar att denna förmåga börjar utvecklas under barns första levnadsår genom samspel. Larsson å andra sidan menar att den till viss del är en medfödd förmåga som fortsätter att utvecklas livet ut. Pragmatik handlar alltså enligt Larsson (2016, ss. 30-33) inte endast om till vad och hur språket används utan även om att ha en förståelse för varför vi kommunicerar och att den vi samtalar med har andra perspektiv och tankar. Hon utvecklar att den pragmatiska förmågan är essentiell för att kunna föra samtal med andra människor och är därför det första trappsteget på språktrappan. Semantik redogör Larsson som att ha kunskap om språkets innehåll. Det handlar enligt författaren om att ha kunskap om ord och dess betydelse. Larsson förklarar att det innebär att ju fler ord samt begrepp som barn samlar på sig, ju större språkförståelse får de. Språkförståelse innebär också att barn har en förståelse för hur ord böjs, i vilken följd samt hur de används för att bygga meningar. På det tredje trappsteget synliggörs grammatik samt fonologi. Grammatik åskådliggör Larsson som kunskap om hur meningar ska formuleras medan fonologi handlar om att kunna ljuda det vi vill säga, det vill säga, hur det som sägs låter. Larsson förklarar att denna språkliga förmåga vanligtvis är helt utvecklad redan hos barn i fyraårsåldern. Det fjärde trappsteget beskriver Larsson som att barn utvecklar en språklig medvetenhet. Hon beskriver att det handlar om att barn får en förståelse för hur ord låter och inte dess innebörd. Larsson beskriver det som en bro mellan det verbala och skrivna språket. Hon påvisar därför betydelsen av att förskollärare

arbetar med att stimulera barns språkliga medvetenhet i förskola och förskoleklass. Larsson exemplifierar hur förmågan kan stimuleras genom språklekar såsom rim och ramsor eller när barn får lyssna för att hitta en bokstav i ett ord. Det femte och sista trappsteget åskådliggör Larsson som läsning samt skrivning. Under detta steg ska barn lära sig att sammankoppla språkljud med bokstäver och därmed sammankoppla dem till ord. Enligt Larsson utvecklas barns språkljud successivt under åren som de spenderar på förskolan.

Barns andraspråksutveckling

Introducering av andraspråk

Sandvik och Spurkland (2011, ss. 54-56) redogör för att majoriteten av världens människor är två- eller flerspråkiga. Det är alltså mycket vanligt med språkvariationer i dagens förskolor. De synliggör begreppen tvåspråkig samt flerspråkig som att en människa talar fler än ett språk i det dagliga livet. De beskriver förskolan som en mycket vanlig plats där barn med annat modersmål möter ett nytt språk för första gången. Wedin (2017, ss. 37-38) synliggör skillnader i barns modersmåls- samt andraspråksutveckling. Hon förklarar att när barn utvecklar sitt modersmål sker den utan någon större undervisning i det dagliga livet. Det sker en informell inläring. Wedin förklarar att när barn utvecklar ett andraspråk sker det under en sorts undervisning och påvisar därför betydelsen av att nyanlända barn får stöd i sin andraspråksutveckling. Sandvik och Spurkland (2011, ss. 54-56) synliggör begreppet den icke-verbala perioden och förklarar att det innebär att barn som inte behärskar språket som talas på förskolan spenderar en period med att lyssna in det. De förklarar det som att nyanlända barn skapar sig en förståelse för det okända språket. De synliggör därför den stora betydelsen av att förskollärare inte pressar barn till att börja tala andraspråket, det vill säga, det nya språket. Enligt Sandvik och Spurkland är det vanligt förekommande att barn med annat modersmål skapar sig strategier för att förmedla budskap. De förklarar att det kan handla om att uttrycka sig med gester, mimik och omformuleringar av ord som de känner till. Det är därför angeläget att förskollärare är uppmärksamma på nyanlända barns yttranden, kroppsspråk samt mimik och skapar en miljö där de känner sig trygga. Konsekvenserna kan annars bli att nyanlända barn inte känner sig trygga nog att våga tala det nya språket och därför låter bli påpekar Sandvik och Spurkland (2011).

Cekaite (2018, ss. 56-57) förklarar att barn som inte behärskar det språk som talas på förskolan ofta tar ett steg tillbaka i aktiviteter. Hon påvisar därför det sociala samspelets betydelse för barns andraspråkinläring. Cekaite förklarar att lika viktigt som det är att barn utvecklar språkkompetenser är det att barn utvecklar samspelkompetenser. Hon menar att de två går hand i hand i barns andraspråkutvecklande. Cekaite synliggör att det finns en bild av att barn tar till sig ett nytt språk enkelt, utan ansträngning och problemfritt. Hon utvecklar föreställningen om att barn endast behöver bemästra ett enklare språk för att klara sig i vardagen medan vuxna människor måste behärska ett större språkomfång i sitt yrkesliv. Dock menar författaren att detta är en felaktig bild. Precis som det är en krävande process för vuxna att lära sig ett nytt språk, är det detsamma för barn. Cekaite påvisar därför betydelsen av stöttning i barns utvecklande av ett andraspråk.

Förskollärarens roll i nyanlända barns andraspråksutveckling

Wångersjö (2017, s. 64) påvisar betydelsen av att nyanlända barn har tillgång till sitt modersmål, i synnerhet under den första tiden. Hon utvecklar att den första tiden på förskolan ofta är en otrygg tid för nyanlända barn då de varken förstår eller kan uttrycka sig på det språk som talas på förskolan. Om det inte finns någon i personalstyrkan som behärskar barnets

modersmål påvisar Wångersjö vikten av att förskollärare använder sig av olika stöd för att kommunicera med nyanlända barn. Ladberg (2013, s. 167) synliggör modersmålspersonal som viktiga personer för flerspråkiga barn. Hon synliggör dem som viktiga då de blir förebilder för flerspråkiga barns kultur samt modersmål. Författaren utvecklar att modersmålspersonal kan synliggöra för flerspråkiga barn att deras modersmål är viktigt och användbart även utanför hemmet. Wångersjö (2017) utvecklar att modersmålet är betydelsefullt för flerspråkiga barns självkänsla, det handlar likaså om att bevara den kulturella identiteten och arvet. Hon exemplifierar olika tekniska stöd såsom appar och översättningsprogram som kan vara till förskollärares hjälp om modersmålspersonal inte finns att tillgå. Hon synliggör likaså den positiva inverkan av att förskollärare behärskar några ord på nyanlända barns modersmål och utvecklar att det kan göra en stor påverkan på barns trygghetsetablering i förskolan.

Arnqvist (1993, s. 60) synliggör betydelsen av barns kommunikation med vuxna och menar att barn som får möjlighet att kommunicera med vuxna utvecklar ett språk i en snabbare takt än barn som inte får samma mängd av samtalsstid. Han påvisar därför förskollärares betydelse som samtalspartners då de genom kommunikationen kan stimulera barns språk att växa. Cekaite (2018, s. 59) menar att förskollärare kan stötta barn i sin andraspråksutveckling genom att introducera nya ord, ställa frågor och benämna. Montessori (1987, ss. 70-71) synliggör lärares betydelse för barns utveckling. Hon förklarar att lärare spelar en stor roll i barns väg mot självständighet och utvecklar att det handlar om en vägledare som orienterar barn till ny kunskap. Sandvik och Spurkland (2011, s. 54) förklarar att det är viktigt att förskollärare är medvetna om att flerspråkiga barn inte är språklösa bara för att de inte talar det svenska språket. Flerspråkiga barn har ett språk, ett språk som förskollärare bara inte behärskar. De menar att det därför är av stor betydelse att dagens förskollärare har kunskap om vad som är viktigt under flerspråkiga barns andraspråksutveckling, detta för att kunna hjälpa, stötta samt bemöta dem på bästa möjliga vis.

Kultti (2014, ss. 70-71) synliggör vad hon benämner som närvaroprincipen. Hon påvisar vikten av närvarande förskollärare då det påverkar nyanlända barns andraspråksutveckling. Hon förklarar att det handlar om att förskollärare kan hjälpa och stötta nyanlända barn i sin kommunikation. Förskolläraren spelar därför en central roll genom att vara vad Kultti benämner som deltagande aktör tillsammans med barn i förskolan. Det kan handla om att övervaka barns aktiviteter för att hjälpa och stötta vid behov. Exempelvis vid förhandlingar mellan barn som har svårt att förstå varandra språkligt. Närvaroprincipen handlar även enligt Kultti om att stötta barn i sin lek då det exempelvis uppstått konflikter på grund av språkbarriärer. Hon problematiserar att en icke-närvarande förskollärare har svårt att veta vad som har hänt i barns lek och därför svårt att hjälpa samt medla.

Modersmålets betydelse för utvecklandet av ett andraspråk

Sandvik och Spurkland (2011, s. 57) åskådliggör att det finns en rädsla hos vårdnadshavare men även förskollärare att flerspråkiga barn får en försenad språkutveckling då de måste utveckla två olika språk samtidigt. Salameh (2018, s. 36) klargör detta dock som felaktigt då många studier visar att hjärnan inte belastas ytterligare beroende på mängden olika språk som ska utvecklas. Hon menar tvärtom att barn som utvecklar flera språk samtidigt kan ta hjälp av dem under språkutvecklingens gång. Salameh synliggör begreppet boot-strapping och förklarar det som att flerspråkiga barn använder tidigare språkliga kunskaper om språkets uppbyggnad och ordkunskap i sin utveckling av ett nytt språk. Sandvik och Spurkland (2011, s. 57) förklarar att flerspråkiga barns modersmål samt andraspråk bör ses som en helhet som utvecklas hand i hand. De förklarar att språken inte utvecklas parallellt utan utvecklas

tillsammans. Sandvik och Spurkland menar att det som barn inte kan uttrycka på sitt andraspråk uttrycker de på sitt modersmål och vice versa, även kallat kodväxling. De förklarar att det handlar om att barn lånar ord från det ena språket när det inte förmår att uttrycka sig på det andra. Sandvik och Spurkland påvisar därför betydelsen av modersmålsstimulans då de kunskaper flerspråkiga barn har i sitt modersmål påverkar deras kunskaper i ett andraspråk. Ahn, Chang, och Dekeyser (2017)¹ synliggör i sin studie betydelsen av fortsatt modersmålsstimulans då de i sin undersökning studerade hur flerspråkiga barns modersmål påverkas av minskad modersmålskontakt. De gjorde en studie där koreansk talande barn i Korea jämfördes i sin modersmålsartikulation med koreansk talande barn i USA. De koreansk talande barnen i USA hade invandrat och hade koreanska som modersmål och engelska som andraspråk. Barnen i studien fick genomföra olika språktester som påvisade skillnader i deras modersmålsuttal. Ahn, Chang, och Dekeyser förstärkte genom studien teorin om att flerspråkiga barns modersmål måste stimuleras kontinuerligt, då undersökningens resultat visade att de koreansk talande barnen i USA hade en försämrad artikulation i sitt modersmål än de enspråkiga koreansk talande barnen hade.

Salameh (2018, s. 36) problematiserar att flerspråkiga barns andraspråksutveckling påverkas av vilka förutsättningar barn har. Hon synliggör det som socioekonomiska villkor och utvecklar det som föräldrars utbildningsnivå samt hur mycket barn får höra och tala modersmålet. Salameh problematiserar en förväntan om att flerspråkiga barn behärskar olika språk som två separata språk, hon använder ordet dubbel enspråkighet. Dock menar hon att flerspråkiga barn använder sina språk i olika sammanhang och därför har olika ordförråd i dem som istället kompletterar varandra. Wedin (2017, s. 38) menar att flerspråkiga barn använder sina språkkunskaper i dem olika språken och blandar dem för att uttrycka sig och göra sig förstådd. Sandvik och Sprukland (2011, s. 57) synliggör en tidigare teori om att flerspråkiga barn tidigast i åldern tre till fyra år var medvetna om att de talade olika språk, dock menar de att studier numera tyder på att även yngre barn förstår att de talar olika språk och kan särskilja dem åt.

Förskolans aktiviteter som språkutvecklande strategi

Förskolans aktiviteter har en positiv inverkan på nyanlända barns andraspråksutveckling då det är genom meningsfullt deltagande som barn tillägnar sig och erövrar ett nytt språk (Kultti (2014; Cekaite 2018). Kultti (2014, ss. 50-57) utvecklar hur återkommande rutiner såsom samlingar, måltider, lek och sagostunder ger barn trygga sammanhang där kommunikation och deltagande är grunden och förutsättningar för barns lärande. Kultti synliggör samspelet som en viktig och gemensam nämnare hos dessa aktiviteter. Hon åskådliggör gruppaktiviteter där barn ges möjlighet att tillsammans sjunga, lyssna, observera, imitera och föra sin talan som språkutvecklande. Hon framlägger hur dessa aktiviteter ger barn, oavsett språklig tillgång, möjlighet att delta i språkliga kontexter. Kultti förklarar att förskolans varierande men också regelbundna aktiviteter ger barn kunskap om dess kontext då varje aktivitet har sitt interaktionsmönster. Hon exemplifierar måltidens typiska kommunikationsinnehåll som samtal som rör maten som serveras, medan sångsamlingars kommunikation präglas av lärande i grupp då förskollärare gör innehåll av sånger som sjungs genom rörelser, mimik samt språket som brukas.

Kultti (2014, ss. 50-57) framlägger att aktiviteter med ett bestämt lärandesyfte många gånger sker i mindre gruppkonstellationer i förskolan. Hon menar att det handlar om strategier för att

---

¹ Sökord: Den vetenskapliga texten hämtades från databasen PRIMO utifrån sökorden "Bilingual first language acquisition". Sökningen begränsades genom att endast söka artiklar som publicerades mellan 2017-2018 samt att endast omfatta vetenskapligt material".

främja flerspråkiga barns språkutveckling av ett nytt språk. En bra aktivitet framlägger Kultti som sagoläsning då den möjliggör att flerspråkiga barn får tillfälle att höra nya ord, samtidigt som de lär sig språkets uppbyggnad. De får även möjlighet att benämna bilder och svara på förskollärares frågor om dess innehåll. Kultti menar att sagoläsning därför är språkligt stimulerande för nyanlända barn då det kännetecknas av upprepning och benämning. Förskolläraren läser en saga samtidigt som frågor ställs till barnen, bilder, ord och innehåll benämns, diskuteras samt upprepas. Wångersjö (2017, s. 65) klargör att det inte är fel eller "orättvist" att nyanlända barn får ha egna aktiviteter på sitt modersmål. Hon menar istället att det endast ger nyanlända barn samma rätt som förskolans barn med svenska som modersmål har tillgång till under hela sin förskole vistelse, det vill säga, aktiviteter på sina modersmål.

Larsson (2016, s. 69) påvisar betydelsen av att förskollärare ständigt benämner för nyanlända barn. Hon utvecklar att inget material eller aktivitet i förskolans värld är språkstimulerande om inte förskollärare använder språket som verktyg samt strategi för att göra det språkutvecklande. Hon menar att det är genom samtal och interaktion med flerspråkiga barn som språkstimulerande aktiviteter skapas. Det spelar ingen roll hur språkutvecklande material en förskola har tillgång till om det inte finns medvetna förskollärare som med sin kunskap, samspel och interaktion kan skapa språkutvecklande strategier. Larsson påvisar att språk utvecklas genom språkanvändning och inte utav material. Cekaite (2018, s. 61) synliggör konventionaliserade språkliga uttryck som en viktig del i nyanlända barns andraspråksutveckling. Hon förklarar att det innebär att barn till en början får lära sig vanligt förekommande fraser i det svenska språket. Cekaite exemplifierar det som att nyanlända barn får lära sig lekfraser för att kunna inbjuda till lek, exempelvis "Ska vi leka mamma, pappa, barn?". Cekaite utvecklar att när barn med tiden känner sig trygga med de vanliga fraserna kan de börja förnya språket genom att förbättra semantiska delar och anpassa grammatiken kreativt efter rådande situation. Detta är en språklig utveckling för nyanlända barn. Dock menar Cekaite att det krävs stöd för att denna språkliga utveckling ska vara möjlig. Cekaite menar att det krävs en viss språklig kompetens för att språkliga nybörjare ska kunna föra samtal med andra människor där båda parter kan bidra. Hon förklarar att denna kompetens utvecklas genom socialt samspel med kroppsligt eller språkligt stöd från förskollärare, det kan också innebära att barn får fysiskt support genom verktyg eller pedagogiska redskap för sin andraspråksutveckling.

Teoretisk ram

Det finns flera teorier om hur barns språk utvecklas. Nedan presenteras den betydande teoretikern Lev S. Vygotskij vars sociokulturella teori än idag är aktuell inom forskning av barns språkutveckling. Vygotskij teori är relevant för min studie då syftet är att undersöka montessoriförskollärares uppfattningar om språkstimulerande strategier för nyanlända barns andraspråksutveckling.

Vygotskij tankar om barns språkutveckling

Wedin (2017, s. 40) förklarar att den ryska psykologen Lev S. Vygotskij spelat en stor roll i hur vi idag ser på barns språkutveckling. Hon framlägger hans teori om samarbetets och interaktionens betydelse för barns språkutveckling. Enligt den sociokulturella teorin spelar imitation en central roll i barns utveckling. Vygotskij (2001) anser att barn utvecklas när de imiterar någon som är mer erfaren än barnet självt. Den imiterade kunskapen kan sedan användas i liknande situationer. Vygotskij åskådliggör vad han benämner som den ”närmaste utvecklingszonen”. Han förklarar att när barn får samarbeta med barn som har en högre kunskapsnivå höjs barnets egen kunskap till den nivån. Enligt Vygotskij är därför samarbete viktigt för barns utveckling då de lär sig mer under samspel med andra människor än vad de gör vid ensamaktiviteter. Vygotskij förklarar att barn har mest förutsättningar att höja sig till den nivå som ligger ovanför deras egen utvecklingsnivå. Han exemplifierar hur en aktivitet blir svårare och svårare desto mer nivån höjs från barnets egen nivå. Vygotskij beskriver det som att det som barn imiterar idag kan dem imorgon. Enligt Vygotskij måste därför inläringen vara snäppet högre än barnets egen utvecklingsnivå, då det är först då som utveckling kan ske. Vygotskij anser att barn lär sig och utvecklas i alla olika stadier som de genomgår men att varje stadie är betingad till en viss sorts utveckling. Han beskriver hur språket utvecklas intensivt under barns första levnadsår och påverkar dess sociala samspel med sin omgivning. Vid två års ålder förklarar Vygotskij att barn får en medvetenhet om att objekt benämns med språkliga sammansättningar. Denna medvetenhet utvecklas då tänkandets och språkets utvecklingskurvor möts. Vid denna ålder blir barns språk enligt Vygotskij intellektuellt och dess tänkande språkligt. Efter denna upptäckt växer även barns ordförråd samt vilja att lära sig nya ord.

Vygotskij tankar om barns andraspråksutveckling

Enligt Vygotskij (2001) skiljer sig barns modersmålsutveckling från andraspråksutveckling. Han förklarar att utvecklingen av ett andraspråk är motpolen till modersmålets utveckling. Vygotskij synliggör skillnaderna som medvetenhet och omedvetenhet. Han utvecklar att när barn utvecklar sitt modersmål sker detta omedvetet och i barns vardag medan utvecklandet av ett andraspråk präglas av medvetenhet. Vygotskij anser att barns modersmålsutveckling påbörjas med att de tillägnar sig språkets enklare egenskaper för att sedan utveckla de mer komplicerade delarna såsom språkets fonetiska struktur, uppbyggnad och grammatik. När barn utvecklar ett andraspråk anser Vygotskij att denna utveckling sker åt det motsatta hållet. Barn tillägnar sig först språkets komplicerade delar för att senare använda språkets lättare egenskaper spontant. Enligt Vygotskij stödjer barns modersmålskunskaper utvecklingen av ett främmande andraspråk. Han förklarar att språken hjälper varandra att utvecklas då barn lättare tillägnar sig ett andraspråk om de har goda modersmålskunskaper. Vygotskij anser även att modersmålet stimuleras till en högre nivå när de tillägnar sig ett andraspråk. När barn tillägnar sig ord på ett främmande språk anser Vygotskij att förbindelser måste skapas mellan språken. Barnet har enligt Vygotskij ingen relation till andraspråkets benämning på exempelvis ett

föremål utan endast en relation till modersmålets benämning på föremålet. Enligt Vygotskij har flerspråkiga barn redan ett utvecklat språkligt system genom sitt modersmål vilket skapar förutsättningar att skapa ett språkligt system inom ett andraspråk.

Metod

I följande kapitel synliggörs hur studien har genomförts. Då undersökningen fokuserar på att studera montessoriförskollärares strategier för att stimulera nyanlända barns utveckling av det svenska språket föll valet på kvalitativ metod då metoden innefattar vad människor uttrycker verbalt eller skriftligt (Bryman, 2011, s. 341). Något som även åskådliggörs är undersökningens val av insamlingsmetod, reliabilitet samt validitet och vilka etiska ställningstaganden som har gjorts under undersökningens gång.

Metodansats

Enligt Fejes och Thornberg (2009, ss. 18-19) handlar kvalitativ forskning om att forskare via intervjuer eller observationer får en djupare förståelse kring ett fenomen. Bryman (2011, s. 371) utvecklar att det handlar om att skapa sig en förståelse för människors uppfattningar kring ett specifikt ämne, i denna undersökning förskollärares uppfattningar kring språkutvecklande strategier. Kvalitativ forskning innebär enligt Fejes och Thornberg (2009, ss. 18-19) om att tolka observationsanteckningar eller intervjuutskrifters innehåll. Det handlar enligt Turén (2007, ss. 23-25) om att undersökningars slutsatser dras utifrån dess insamlade data. Enligt författaren spelar därför undersökningens tillvägagångssätt en stor roll för dess tillförlitlighet. Thurén påvisar dock att slutsatser inte bör dras okomplicerat inom kvalitativ forskning utan menar att resultat bör byggas på att något har upprepats återkommande gånger eller under en längre period av tid. Då undersökningens syfte är att studera förskollärares uppfattningar om språkutvecklande strategier för nyanlända barns språkutveckling valdes metodansatsen kvalitativ intervju. Genom kvalitativ forskning kan jag få fram beskrivande och detaljerade svar av respondenter, vilket varken en kvalitativ observation eller kvantitativ undersökning såsom enkät hade resulterat i.

Intervju

Under de enskilda intervjuerna som genomfördes tillsammans med de fem montessoriförskollärare ställdes samma frågor till samtliga men kunde utvecklas utefter respondentens svar. Starrin och Renck (1996, ss. 53-56) synliggör denna typ av intervju som semistrukturerad intervju. Under semistrukturerad intervju är det enligt Bryman (2011, s. 413) respondenters uppfattningar som efterfrågas. Han förklarar att forskare strävar efter att få utförliga svar från respondenter för att möjliggöra en så klar bild som möjligt av respondenters tankar och åsikter. För att få igång intervjuerna valde jag att ställa några uppvärmningsfrågor, de kunde exempelvis röra sig om hur länge förskollärarna hade arbetat på förskolan. Uppvärmningsfrågor beskriver Kihlström (2007, ss. 48-52) som en bra isbrytare för att få igång intervjusamtal. Hon synliggör skillnaden mellan intervju och vanliga samtal som att det som kommuniceras har ett fokus, det vill säga, samtalet rör ett specifikt ämne. Inför undersökningen formulerades därför frågorna utifrån ett tydligt fokus på studiens syfte och inte utefter mina egna värderingar och tankar. Starrin och Renck (1996, s. 55) förklarar att kvalitativ intervju är ett verktyg med målsättningen att upptäcka. Kihlström (2007, ss. 48-52) åskådliggör att det är viktigt att forskare tar ett steg tillbaka för att ge utrymme åt respondenter att besvara frågor. Hon utvecklar att det är respondenters uppfattningar som forskare vill åt och problematiserar att det är lätt hänt att forskare blir styrande genom att ha en förförståelse om deras utsagor. Kihlström påvisar därför betydelsen av att inte stressa respondenters svar på frågor och menar att det är viktigt att ge dem betänketid. Under intervjuerna fokuserade jag därför på vad som angavs och ställde följdfrågor om jag ansåg att det krävdes för att få en djupare förståelse. Då kvalitativ intervju

handlar om att få vetskap om respondenters uppfattningar menar Kihlström (2007, ss. 49-52) att det bör utformas öppna frågor. Hon förklarar att frågorna ska vara av vagare struktur och följdfrågor ska formuleras utefter respondenters svar. Vid formulering av frågorna var jag därför nogg med att undvika *ja* och *nej* frågor och ge följdfrågor på de som var av öppen karaktär.

Urval

Samtliga fem respondenter valdes utifrån motiveringen att de var utbildade förskollärare som arbetade inom samma Montessoristiftelse på olika förskolor inom ett visst område. Anledningen till val av montessoripedagogisk inriktning var att jag fascinerats av pedagogikens metoder för barns lärande. Majoriteten av förskollärarna ansåg sig dock inte ha erfarenhet av nyanlända barn på montessoriförskolor då deras erfarenhet är att det finns få nyanlända barn inom deras regionala Montessoristiftelse. Detta kunde jag som forskare tyvärr inte förutse eller påverka, det är bara så situationen såg ut vid tidpunkten.

Genomförande

Studiens intervjufrågor utgår från en semistrukturerad intervju. Det innebär att jag valde att utföra intervjuer där intervjufrågorna var formulerade likadant under samtliga intervjutillfällen men olika följdfrågor kunde ställas utefter respondentens svar (se bilaga 3). När samtliga frågor var formulerade kontaktades ansvarig förskolechef för att få tillåtelse att kontakta de olika förskolorna. Efter tillåtelse skickades ett informationsbrev ut via mail (se bilaga 1) där förskollärarna informerades om undersökningens syfte samt deras villkor och rättigheter vid deltagande. Slutligen informerades de om en tid då jag skulle ringa upp dem för att eventuellt boka en intervjutid.

Då undersökningen bygger på en kvalitativ forskningsansats där deltagandes uppfattningar är i fokus intervjuades förskollärarna med hjälp av en diktafon som spelar in ljud. Anteckningar gjordes likaså under de olika intervjutillfällena. Lantz (2013, s. 144) redogör för de positiva aspekterna av att forskare använder sig av ljudinspelning vid intervjuer då det möjliggör att forskare kan notera och komplettera aspekter som annars inte fångas upp såsom skratt och hummanden. Samtliga intervjuer genomfördes i förskolornas personalrum. Platsen för intervjuerna valdes utifrån motiveringen att där kunde vi prata ostört utan att diktafonen fångade upp ljud som kunde försvåra analysarbetet av materialet.

Forskningsetik

Under forskning finns det etiska krav samt perspektiv som forskare måste ta hänsyn till. Det handlar om att som forskare ständigt reflektera över den moraliska medvetenheten med syftet att skydda deltagande i undersökningar. Löfdahl (2014, s. 35) sammanfattar det som att det handlar om hur forskare etiskt förhåller sig till kända forskningskrav men likaså uppvisar en moralisk medvetenhet samt respekt för att de som ingår i studien ska skyddas och känna sig trygga. Bryman (2011) synliggör Vetenskapsrådets fyra forskningsetiska principer som forskare måste följa. Han åskådliggör dem som informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. Samtliga forskningsetiska principer visades i informationsbrevet som skickades ut till förskollärarna och gavs även muntligt under intervjutillfället. Informationskravet ingår som en princip i de forskningsetiska principerna. Det innebär att jag inför min undersökning var ansvarig att informera deltagande om undersökningens syfte och upplysa dem om dess avsedda moment. De informerades även om sin rätt att när som helt under undersökningens gång kunna lämna den. Samtyckeskravet innebär att deltagande måste lämna sitt samtycke till att delta i en undersökning, därför fick förskollärarna innan intervjun påbörjades skriva på en samtyckesblankett (se bilaga 2). De

informerades även om konfidentialitetskravet och nyttjandekravet, vilka innebär att all information samt uppgifter som berör undersökningen ska förvaras så att ingen utomstående kan ta del av den, materialet får inte heller användas till annat än till undersökningens syfte och ska förstöras när den är avslutad och godkänd. Samtliga deltagandes namn i undersökningen är därför fiktiva och därför också icke-spårbara. Undersökningens samtyckesblanketter arkiveras på Högskolan i Borås.

Reliabilitet samt validitet

Thurén (2007, s. 26) synliggör två vanligt förekommande begrepp under forskning. Han åskådliggör dem som *reliabilitet* samt *validitet*. Svensson (1996, s. 209) förklarar att begreppen är centrala delar under själva analysarbetet av insamlad data samt undersökningens sannolikhet. Thurén (2007, s. 26) förklarar begreppet *reliabilitet* som att undersökningar som genomförts måste vara tillförlitliga, det vill säga, mätningarna måste vara korrekt genomförda. Thurén utvecklar att urval av deltagare i undersökningar därför måste vara representerade för det som ska undersökas och menar att resultatet annars kan bli det motsatta. Då studiens syfte var att undersöka förskollärares uppfattningar om språkutvecklande strategier intervjuades därför endast yrkesgruppen förskollärare inom förskoleverksamheten. *Validitet* synliggör Thurén som att forskare endast har fokuserat på att undersöka det som skulle undersökas och inget annat. Studiens frågor och eventuella följdfrågor formulerades därför med målet att besvara det som skulle undersökas. Svensson (1996, ss. 209-210) förklarar att han ser validitet som överordnad reliabilitet. Han utvecklar att en undersökning som är genomförd med fokus på vad som ska undersökas oftare resulterar i ett mer tillförlitligt resultat än en undersökning som inte har ett tydligt mål för det som ska undersökas.

Analys och bearbetning av insamlat intervjumaterial

När intervjuerna är genomförda påbörjas själva bearbetningen av materialet. Processen inleds med att intervjuerna lyssnas igenom återkommande gånger för att därefter transkriberas i pappersform (Lantz 2013, s. 145). Denna process är tidskrävande men mycket viktig för undersökningens resultat. Då samtliga intervjuer var utspridda under en veckas tid hade jag möjlighet att efter varje intervjutillfälle transkribera intervjun i fulltext på ett Word dokument för att därefter skriva ut den i pappersform. När allt intervjumaterial hade transkriberats från ljud till skrift kunde jag bearbeta materialet genom att klippa itu svaren för att hitta koder som skapade underkategorier i förskollärarnas svar. Lantz (2013, ss. 141-145) beskriver att kodning innebär att forskare skapar kategorier med olika namn som innefattar centrala och återkommande begrepp i respondenters uttalanden. Underkategorierna bearbetades därefter ytterligare genom att de grupperades i likheter samt olikheter, vilka senare skapade huvudrubrikerna. Huvudrubrikernas syfte är att uppnå studiens frågeställningar. Lantz (2013, ss. 141-145) påvisar vikten av att materialet bearbetas ned till att endast innehålla rådata, det vill säga, endast det som är absolut viktigast för att ge svar på undersökningens frågeställningar. Bryman (2011, s. 373) synliggör utgångspunkten i kvalitativt analysarbete som frekvens, det vill säga, hur ofta något förekommer. Bryman utvecklar det som att under analysarbetet fokuserar forskare på att se hur ofta något uttalas och se likheter samt skillnader i respondenters svar. Genom kodning av det bearbetade och analyserade materialet skapades huvudrubrikerna; Förskollärares tankar kring att skapa trygghet för nyanlända barn och dess föräldrar, Förskollärares åsikter om språkstimulerande strategier inom Montessori, Förskollärares uppfattningar om nyanlända barns modersmål, Förskollärares kompetens i nyanlända barns språkutveckling, för att slutligen avslutas med en sammanfattning av resultatet.

Resultat

I följande kapitel redogörs resultatet av de fem genomförda intervjuerna, de presenteras utifrån följande rubriker; Förskollärares tankar kring att skapa trygghet för nyanlända barn och dess föräldrar, Förskollärares åsikter om språkstimulerande strategier inom Montessori, Förskollärares uppfattningar om nyanlända barns modersmål och Förskollärares kompetens i nyanlända barns språkutveckling. Slutligen synliggörs en sammanfattning av resultatet. Förskollärarna i studien benämns med siffrorna 1 till 5.

Förskollärares tankar kring att skapa trygghet för nyanlända barn och dess föräldrar

Samtliga förskollärare talar om trygghetens betydelse för nyanlända barn. De menar att det är den absolut viktigaste aspekten vid introducering av ett andraspråk. De förklarar att utan trygghet blir det svårt för barn med annat modersmål att utveckla ett andraspråk i den nya omgivningen. Förskollärare 1 förklarar att vårdnadshavare och barn först och främst måste anknyta, känna en trygghet i förskolan och känna att det är något positivt att komma till verksamheten.

”Alltså, trygghetsbiten tror jag är väldigt viktig, att man bara inte säger du får hänga med här nu, kom med! Man måste ju förstå att den känner sig helt utlämnad [...] Så jag tänker att min roll är ju tryggheten och att utifrån det låta språket växa fram” (Förskollärare 1).

Förskollärarna påvisar betydelsen av att få hjälp av en tolk under en tid. De förklarar att föräldrar måste informeras om vad det innebär att gå i en förskola i Sverige och belyser att det kan handla om praktisk information som rör exempelvis förskolans regler, informationsbrev, kost eller schemaläggning. Samtliga förskollärare påvisar att varje nyanländ familjs erfarenheter måste tas i beaktning. De påvisar betydelsen av att förskolan har en längre period av inskolning än vad förskolan annars skulle haft. De menar att det handlar om att skapa trygga rutiner för barnet som utgår från dess behov, ålder samt familjens situation.

”[...] det är ju väldigt viktigt för dem att få en bra start här och känna att de är trygga med oss” (Förskollärare 3).

Under samtliga intervjutillfällen påvisades föräldrakontakten som oerhört viktig. Förskollärarna menar att utan ett bra samarbete är det svårt att skapa en trygghet för nyanlända familjer. Där var samtliga förskollärare mycket överens om sin betydande roll i kommunikationen. Många av förskollärarna samtalande om relevansen av att sitta ner med föräldrar och berätta om verksamheten. Många påvisade vikten av att vara övertydlig i sin kommunikation, tala långsamt och med tydligt kroppsspråk.

”För det är klart att kommunikationen, det är nog inte helt smärtfritt, naturligtvis, i med att vi inte pratar samma språk [...] sen hoppas man att man får tillgång till tolk väldigt mycket” (Förskollärare 2).

En annan viktig aspekt vid ankomsten av ett nyanlänt barn på förskolan påvisar förskollärare 5 som vikten av att förbereda barngruppen. Hon menar att det är viktigt att även förskolans barngrupp får en förståelse om varför nyanlända barn inte kan språket som talas på förskolan. Hon förklarar att även om barngruppen inte förstår vidden av vad det innebär att vara nyanländ i ett land är det viktigt att de förbereds, involveras och har inflytande. Hon utvecklar att genom samtal med barngruppen kan de få verktyg i hur de exempelvis med hjälp av kroppsspråket kan bjuda in det nyanlända barnet till lek.

”Så att barngruppen även vet vad som komma skall, även om de inte förstår vidden av det” (Förskollärare 5).

Förskollärares åsikter om språkstimulerande strategier inom Montessori

Oavsett ålder på det nyanlända barnet får det börja om från början med sin andraspråksutveckling på förskolan. Förskollärare 5 jämför det med ett yngre barns modersmålsutveckling.

”[...] man får inhämta kunskapen från en småbarnsavdelning och applicera den på ett nyanlänt barn [...] för även om det barnet är fyra år så har den inte språket än. Så då behöver vi liksom börja lite lättare ” (Förskollärare 5).

Resultatet av intervjuerna synliggör betydelsen av att arbeta med sånger, rim och ramsor för att ge nyanlända barn möjlighet att utveckla ett svenskt språk. De förklarar att genom dessa arbetsmetoder kan nyanlända barn höra språkets rytm och få en känsla för språket. Förskollärare 4 förklarar att det är viktigt att repetera för att ge barnet känslan av igenkänning. Inom samtliga intervjuer påvisades vikten av att arbeta med kroppens olika sinnen. Förskollärare 1 exemplifierar hur en vanligt förekommande aktivitet på montessoriförskolor är att ljuda med hjälp av sandpappersbokstäver. Bokstäver gjorda av trä där bokstavens yta består av sandpapper vilket gör att barn kan få en känsla för bokstavens form samtidigt som de tillsammans med en förskollärare kan ljuda bokstavens klang.

”Olika känselövningar är jätteviktigt, det är ju A och O från det att barnen är små, för det är ju så dem tar in kunskap och detta gäller ju även nyanlända barn som ska lära känna det nya språket” (Förskollärare 1).

Resultatet av intervjuerna visar att bilder och tecken som stöd spelar en stor roll i nyanlända barns utveckling av det svenska språket. Förskollärare 4 påvisar bildschemans betydelse. Hon förklarar att det möjliggör att nyanlända barn förstår vad som ska hända under dagen och lär sig förskolans rutiner.

”[...] ska man gå och äta så har man kanske en bild på tallriken och besticken så vet barnet [...] man backar upp med bilder[...] så att det inte bara famlar, vad händer härnäst liksom?” (Förskollärare 4).

Bilder och att arbeta med böcker är enligt förskollärarna därför en viktig strategi i arbetet med nyanlända barns andraspråksutveckling. Förskollärare 2 menar att förskolan genom sin språkhörna kan ge nyanlända barn en god språklig grund att utveckla sitt språk från. Hon förklarar att genom att läsa mycket för barn med annat modersmål kan det svenska språket förstärkas genom att barnet ser bilden och hör språket. De menar att språket förstärks då benämning spelar en stor roll. Förskollärare 2 påvisar betydelsen av att arbeta från konkret till abstrakt.

”Ha en banan, skala en banan, äta en banan, titta sen på bilden. Man utgår från det mest konkreta och tydliga” (Förskollärare 2).

Förskollärarna förklarar att det är viktigt att samtal med nyanlända barn får ta tid och inte stressas fram. Förskollärare 1 förklarar att det är viktigt att vara tydlig i sin kommunikation och begränsa den till enklare fraser för att med tiden utöka samt utmana genom språket som används. Hon förklarar att det är viktigt att som förskollärare benämna vad som sker i vardagliga situationer och använda språket som ett verktyg. Hon berättar att montessoriförskolor är självberättigande på så vis att allt material i förskolan är ämnesuppdelat där språket är uppdelat i olika färgblock. Verb har exempelvis en färg medan

adjektiv har en annan. Hon beskriver att det finns en struktur i arbetssättet där mycket av materialet är av praktiskt sort. Barn möter material på ett konkret sätt. Det handlar om att långsiktigt lära sig om språkets uppbyggnad. Materialet är även synligt framlagt på bestämda platser där barn själva kan hämta det. Detta gör att barn ges friheten att välja vad de vill leka med medan förskollärare hjälper och stöttar. Montessoripedagogikens material som används i förskolan finns sedan även i montessoriskolor vilket gör att barn känner en igenkänning. Det handlar enligt förskollärare 1 om omedvetet kunskapsintag. Hon framlägger att barn leker sig till kunskap på montessoriförskolor.

”Spontant om man ser på hur montessoripedagogiken är uppbyggd [...] så presenteras allt material i klassrummet, barnet kan själv välja vad den vill arbeta med. Det ska vara i den funktionen att det är självrättande så långt som möjligt för barnet” (Förskollärare 1).

Det handlar enligt förskollärarna om att ha lärorikt material som barn kan använda sig av i vad förskollärarna kallar arbetspass. Det är material som barn kan leka med, lära genom samtidigt som det bidrar till samtal. De förklarar att materialet möjliggör benämning där repetitionen spelar en stor roll. Förskollärare 2 exemplifierar hur det kan handla om att barn lär sig begrepp som stor och liten samtidigt som den bygger med klossar. Resultatet visar att fyra av fem förskollärare anser att montessoripedagogiken är språkutvecklande för nyanlända barn av just denna anledning, barns fria val att självständigt välja vad de vill arbeta med. Förskollärare 3 anser att montessoripedagogikens blockindelade material är språkutvecklande men problematiserar att det bör presenteras inom sin tid, när det nyanlända barnet utvecklat någon form av svenskt språk.

”Barnet måste ju ha någon form av språk innan man kommer till det, så i början är det ju närheten [...] tryggheten och vänligt bemötande [...] känna att det finns en trygghet” (Förskollärare 3).

Förskollärare 2 förklarar att de inom montessoripedagogiken alltid strävar efter att uppmuntra barn att självständigt göra mycket. Det kan exempelvis röra sig om att genom samtal vägleda barn hur de ska ta på sig skorna istället för att praktiskt hjälpa barnet. Hon menar att arbetsmetoden ger barn ord kopplat till föremål samtidigt som de utvecklas till självständiga individer. Förskolläraren utvecklar att det handlar om att guida barn i aktiviteter eller situationer genom samtal vilket bidrar till tidig språkutveckling enligt förskolläraren.

”På montessoriförskolan så bjuder vi in barnen väldigt mycket [...] det heter ju hjälp mig att hjälpa mig själv. Och då är det ju det att vi uppmuntrar barnen att självständigt göra mycket också [...] vi är alltid där till hands med barnet, så jag upplever att barn får en väldigt tidig språkutveckling här” (Förskollärare 2).

Förskollärares uppfattningar om nyanlända barns modersmål

Modermålets relevans för nyanlända barns språkutveckling synliggjordes i många av intervjuerna som genomfördes. Förskollärare 3 förklarade att modersmålet fungerar som en grundtrygghet för nyanlända barn. Hon beskrev hur de på förskolans avdelning arbetar med vad hon benämner som Barnets bok, en bok där barn kan samla material såsom foton på sådant som är viktigt för dem. Hon menar att det är en bra strategi för att bygga upp en trygghet. Förskolläraren förklarar att det handlar om att värna om det som är viktigt för nyanlända barn och visa nyfikenhet, respekt samt acceptans för barns språk, bakgrund och kultur.

”[...] det är ju det att värna om att möta barnet i det som är viktigt för barnet och göra det tydligt [...] jag har accepterat dig och det du har med dig [...] du får lära mig vad du kan och vad du tycker om” (Förskollärare 3).

Förskollärare 4 berättar att det är viktigt att nyanlända barn fortsätter att stimuleras i sitt modersmål, någon som hon menar kan vara svårt då förskollärare inte behärskar språket. Dock påvisar hon betydelsen av resurser såsom appar, sånger, musik samt böcker, vilka kan vara till god hjälp vid stimulering av barns modersmål. Resurserna kan också användas under exempelvis samlingar för att synliggöra barns språk och kultur för förskolans barn. Många av förskollärarna menar att det är av stor betydelse att nyanlända barn, fastän att de ska utveckla ett andraspråk, fortsätter att utveckla sitt modersmål. Dock var det delade meningar om denna stimulering hör till förskollärares arbetsuppgifter. Förskollärare 1 menar att föräldrar med annat modersmål talar modersmålet hemma med barnet och anser därför inte att det finns någon anledning att stimulera nyanlända barns modersmål i förskolan.

”[...] en invandrarfamilj som kommer till Sverige och som har kommit hit relativt nyligen [...] bor tillsammans och är en trygg familj, då tycker jag inte egentligen att man behöver någon modersmålsträning för den sker ju hemma [...] jag tycker modersmålsträningen [...] många gånger inte är så nödvändig [...] jag ska inte säga att den aldrig behövs någonstans men jag tycker det är överdrivet [...] Svenskan måste gå fort, in i det svenska samhället” (Förskollärare 1).

Detta var inte en åsikt som delades med de andra förskollärarna som ansåg att modersmålet måste utvecklas jämsides med det svenska språkets utveckling i förskolan. Förskollärare 5 förklarar att det onekligen kan vara en utmaning när modersmålet inte behärskas av förskolepersonal, men menar att god hjälp finns att inhämta i tekniska resurser, tolk och hos föräldrarna för att få vetskap om vanliga ord, fraser och begrepp. Hon problematiserar dock att hon anser att förskolan kan förbättra denna bit.

”[...] jag tycker att vi kan bli bättre på att använda de kulturella olikheterna vi har här och dem olika modersmålen [...] om du bara tittar på kläder eller lyssnar på musiken, allt som kan knytas an till barnets bakgrund för att få igång språket och jämföra” (Förskollärare 5).

Förskollärares kompetens i nyanlända barns språkutveckling

På frågan om förskollärarna anser att de hade den kompetens som krävs för att ta emot nyanlända barn i förskolan delades förskollärarnas åsikter. Förskollärare 2, 4 och 5 ansåg att de hade erfarenheter av att arbeta med flerspråkiga barn men saknar kompetens att arbeta med nyanlända barn utan något utvecklat svenskt språk.

”Det är ju en ganska stor sak att få en nyanländ familj [...] det är ju så mycket som kommer med det [...] det är ju någon form av tragedi för dem att lämna sitt hemland [...] och kanske ha jättemycket jobbiga erfarenheter i bagaget. Där måste vi ju ha kompetens hur vi ska förhålla oss till allting och hur vi ska göra [...] för att de ska känna sig välkomna hit”. (Förskollärare 5)

Förskollärarna 1 och 3 anser att de har den kompetens som krävs. Förskollärare 1 har erfarenhet av att arbeta med nyanlända samt flerspråkiga barn medan förskollärare 3 gjorde ett specialarbete inom området i samband med en fortutbildning.

”Jag kan känna att jag greppar det [...] man får ha tålamod [...] arbeta med olika verktyg [...] vissa har språköra och då går det väldigt fort”. (Förskollärare 1)

Resultatet visar att majoriteten av intervjuade förskollärare ändå vill ha ytterligare utbildning och kompetens i att ta emot nyanlända barn på förskolan. De menar att även om de anser sig kunna hjälpa barn i sin andraspråkutveckling kan den kunskapen alltid bättras på då det hela tiden kommer ny forskning inom ämnet.

”Det var så längesen jag utbildade mig [...] utbildningens språkutveckling utgick ju från svenska förutsättningar, men det var bara något vi snuddade vid” (Förskollärare 2).

Genom intervjuerna med de olika förskollärarna visade det sig att det sällan börjar nyanlända barn på förskolor med montessoripedagogisk inriktning. Många av förskollärarna hade erfarenhet av att arbeta med flerspråkiga barn men saknade erfarenhet i att arbeta med nyanlända barn utan svenskt språk. Dock var samtliga eniga om att när ett nyanlänt barn ska skolas in på förskolan kommer förskollärarna att få den kompetens som krävs av förskolechef såsom litteratur, workshops, föreläsningar och fortbildning. De klargör att i och med ökad invandring ska förskolan likaså spegla den verkligheten som råder i samhället.

”Det är lite lustigt att vi har så få nyanlända barn på förskolan. Dels är det väl så att kommunen slussar in dem på kommunala verksamheter, det är liksom deras tanke sätt, att vi finns liksom inte riktigt [...] det är precis som att nyanlända inte vet att det finns alternativ barnomsorg” (Förskollärare 3).

Resultatet synliggör att förskollärarna tycker det är synd att det är så pass få nyanlända barn i montessoriförskolorna. Samtliga vittnade om att det är berikande med en mångkulturell förskola och anser att det är viktigt att barn får lära sig om olika kulturer, språk och att mångfald är en tillgång i förskolan och samhället. Förskollärare 5 beskrev förskollärares uppdrag genom Läroplan för förskolans mål som säger att förskollärare ska synliggöra och uppmuntra barns nyfikenhet på språk.

”Vi har ju ändå en Läroplan att följa som skriver mycket om språk och hur vi ska uppmuntra barns nyfikenhet på olika kulturer och traditioner [...] det berikar ju om det kommer nyanlända [...] det är ju så samhället ser ut [...] vår förskola ska ju representera samhället i stort [...] så det är ju synd att det ser ut som det gör” (Förskollärare 5).

Förskollärarna anser att de har bra resurser för att arbeta med nyanlända barns språkutveckling. De synliggör resurserna såsom ipads, sångkort, böcker och montessorimaterial. Något som samtliga förskollärare samtalade om var kroppens sinnen som resurs och att arbeta med fantasin.

”[...] jag tänker på det här med våra sinnen, ta in bild, ljud och smak och lukt och allt det här och för att barnen ska få en bra förståelse för hur Sverige luktar och smakar, det låter lite tokigt men att väcka koden till liv, hur det är att vara här” (Förskollärare 2).

Det handlar enligt förskollärarna om att använda sinnen för att nå barn med annat modersmål. Förskollärarna menar att endast fantasin kan sätta gränser på vilka material som kan användas samt skapas i arbetet med att stimulera nyanlända barns språkutveckling av det svenska språket.

”[...] jag får ju säga så att det är ju faktiskt fantasin som sätter gränser så är det ju. Det är ju upp till oss att faktiskt utveckla ett bra stimulerande lär verktyg till varje enskilt barn. För varje barn lär sig på olika sätt och så är det ju med alla” (Förskollärare 3).

Sammanfattning av resultat

Resultatet visar att förskollärarna ser på tryggheten som den absolut viktigaste delen vid ankomsten av ett nyanlönt barn i förskolan. Finns ingen trygghet blir det svårt för nyanlända barn att etablera sig, anknyta och utvecklas i förskolans verksamhet. Tryggheten måste först grundas hos föräldrar då den sedan överförs till barnet. Därför påvisar förskollärarna betydelsen av att redan från start ta hjälp av en tolk eller modersmåls lärare. Detta för att kunna informera föräldrar om verksamheten samt vad det innebär att vistas i en förskola i Sverige.

Resultatet visar att introducering av det svenska språket sker bäst genom att låta det ta tid. Förskollärarna förklarar att först när barn känner sig trygga i förskolan kan språkstimulans ske genom arbete med bilder, sagor, musik samt rim och ramsor. Detta då arbetsstrategierna tillåter nyanlända barn med annat modersmål att höra hur det svenska språket låter och dess rytm. Då majoriteten av förskollärarna saknade större erfarenhet av att arbeta med nyanlända barn var deras uppfattningar att samma metoder används som vid arbete med småbarns modersmålsutveckling i förskolan. Förskollärarna anser att det är av stor betydelse att förskollärare är tydliga med att ständigt benämna, repetera och att använda språket som läroverktyg i nyanlända barns andraspråksutveckling. Även arbete med bildscheman och tecken som stöd är betydelsefulla strategier i utvecklandet av det svenska språket.

Resultatet visar att modersmålet spelar en stor roll i nyanlända barns utveckling av det svenska språket. Förskollärarna menar att likväl som nyanlända barn ska stimuleras i det svenska språket bör de stimuleras i sitt modersmål. Denna modersmålsträning bör ske hemma men även i förskolan, även om förskollärarna anser att detta är en större utmaning i sitt uppdrag. De menar att det är svårt att hantera ett språk som en själv inte behärskar.

Resultatet visar att montessorimaterial och dess arbete utifrån kroppens sinnen som en viktig strategi i nyanlända barns utveckling av ett andra språk. Genom sinnen kan barn se, höra, smaka, dofta samt känna för att benämna och därmed använda språket. De anser att det är upp till förskollärare själva att använda fantasin för att framställa utvecklande och lärorika material samt strategier som bemöter varje enskilt barns behov. Montessorimaterialet synliggjordes som stimulerande för nyanlända barns språkutveckling då barn blockvis möter, lär sig samt bemästrar språkets olika delar.

Avslutningsvis synliggörs att majoriteten av montessoriförskollärarna anser att deras kompetens kan förbättras samt utökas. Många menade att det var längesen de utbildade sig till förskollärare och hade uppfattningen att utbildningen inte hade något större fokus på nyanlända barn eller flerspråkighet på den tiden.

Diskussion

I diskussionskapitlet synliggörs resultatdiskussion, slutsats, metoddiskussion, didaktiska konsekvenser samt förslag på vidare forskning. Studiens syfte besvaras i resultatdiskussionen men synliggörs tydligt i slutsatsdelen.

Resultatdiskussion

Betydelsen av föräldrasamverkan och trygghetsskapande arbete i förskolan

I resultatet synliggörs betydelsen av att skapa trygghet för nyanlända barn i förskolan. Förskollärarna menade att denna trygghet först bör grundas hos nyanlända föräldrar då den överförs till barnet. Ladberg (2003) redogör för trygghetens betydelse för barns utveckling och förklarar att barn först kan utvecklas när de känner en igenkänning då det sker en växelverkan i barns undersökande då de går från det trygga och välkända till det okända och utforskande. Hon förklarar det grundläggande för barns utforskande som att de måste ha tryggheten att utgå från och synliggör därför familjen som barns viktigaste tillhörighet då de förknippas med trygghet. Det är alltså mycket väsentligt att nyanlända föräldrar och barn känner sig trygga med förskollärarna de vistas med i förskolan.

Undersökningens resultat synliggör tolk och modersmåls lärare som viktiga resurser vid ankomsten av nyanlända familjer i förskolan. Det handlar om att nyanlända familjer ska få en förståelse för den svenska förskoleverksamheten och vad som sker i den. Kultti (2014, s. 98) åskådliggör att samverkan mellan förskola och föräldrar påverkas av hur mycket föräldrar känner till det svenska skolsystemet. Wångersjö (2017, s. 110) åskådliggör att flerspråkig förskolepersonal, tolk eller modersmåls lärare kan vara till god hjälp vid denna första kontakt. Wedin och Warström (2018, s. 107) framlägger vikten av regelbunden föräldrakontakt, de menar att samverkan mellan föräldrar och förskolepersonal påverkar hur nyanlända barn integreras i förskolan. De utvecklar att kontakten skapar en trygg länk som gagnar barns utveckling. De dagliga mötena och samtalen som sker i förskolans tambur vid lämning samt hämtning är därför mycket viktiga. Förskollärarna i studien påvisade samverkan som mycket angelägen i det trygghetsskapande arbetet. De menade att det är viktigt att förskollärare tar sig tid att bygga upp en kontakt med nyanlända familjer så att de känner sig välkomna och inkluderade i den svenska förskoleverksamheten. Det är likaså viktigt då denna kontakt påverkar nyanlända barns utveckling i förskolan.

Wedin och Warström (2018, s. 117) påvisar betydelsen av att förskollärare försöker övervinna kommunikationssvårigheter genom att anpassa språket och ta hjälp av stödmaterial såsom digitala medier. Arbeta med stödbilder var något som förskollärarna i intervjuerna framställde som mycket viktigt. De menar att det hjälper till att skapa en förståelse för nyanlända barn men likväl föräldrar om vad som sker i förskolan. Precis som forskningen visar beskriver de intervjuade förskollärarna att det viktigaste vid introduktionen av ett nytt språk för nyanlända barn är relevansen av att de känner en kontinuitet och trygghet. Förskollärarna menade att utan tryggheten blir det svårt för barn att anpassas och ta till sig ett nytt språk.

Undersökningen visar att först när tryggheten är etablerad hos nyanlända barn kan de börja upptäcka, lära och utvecklas i förskolan. Undersökningen visar att det är av stor vikt att förskollärare har kunskap om samverkan samt trygghetens påverkan på nyanlända barns språkutveckling då konsekvenserna annars kan bli att barn upplever en otrygghet i förskolan som påverkar deras språkutveckling negativt.

Betydelsen av förskollärares språkutvecklande strategier för nyanlända barns utveckling av det svenska språket

Förskollärarna påvisar att det viktigaste vid introducering av ett nytt språk för nyanlända barn som inte förstår det svenska språket, är att benämna. Benämna vad som sker, vad saker heter och att ständigt repetera. Larsson (2016, s. 69) påvisar just betydelsen av att förskollärare arbetar med att språkstimulera med hjälp av språket. Författaren förklarar att inget material i världen är språkutvecklande om inte förskollärare har kännedom om hur språket kan användas som ett lär verktyg. Hon exemplifierar hur till och med ett tomt rum kan bli språkutvecklande för nyanlända barn om förskollärare har vetskapen att genom samtal stimulera barns språkutveckling. Det är alltså viktigt att dagens förskollärare samtalar mycket med barn om vad som finns omkring dem samt vad som sker för att sätta ord på saker och ting. Det kan som en förskollärare uttryckte det, handla om att kommunikationen till en början är av enklare typ för att med tiden utökas med målet att utmana det nyanlända barnets språkanvändning. Under samtliga intervjutillfällen påvisade förskollärarna att det handlar om att utveckla kommunikationen med nyanlända barn så att samtal med tiden går från det konkreta till det abstrakta. En förskollärare framhöll dock det viktigaste vid språkintroucering som att det måste få ta tid.

Språkutvecklande strategier synliggjorde förskollärarna som bilder som stöd, bokläsning, sångkort, montessorimaterial, rim och ramsor samt digitala läromedel. Bokläsning ansåg de som viktigt då metoden ger nyanlända barn möjlighet att höra hur det svenska språket låter samt dess rytm. Kultti (2014) synliggör bokläsning som ett bra språkverktyg då aktiviteten ger barn möjlighet att sitta ner tillsammans med förskollärare för att lyssna samt samtala kring dess innehåll. Hon påvisar att det är en involverande aktivitet då barns erfarenheter kan synliggöras. Kultti utvecklar även att boksamtal ger barn språkliga erfarenheter vilket bidrar till större förståelse kring språkets turtagning. Larsson (2016, ss. 38-39) synliggör förskollärare som språkliga förebilder och menar att yrkesgruppen ska stimulera barns språkutveckling genom att använda ett varierat språkomfång. I enighet med forskning synliggör undersökningens resultat att det är viktigt att förskollärare är närvarande under aktiviteter med nyanlända barn. Det handlar om att förskollärare ska stötta, utmana, och utveckla barns språkanvändning genom språket samt förskolans olika aktiviteter, detta för att stimulera språkutvecklingen av nyanlända barns modersmål samt andraspråk.

Då samtliga förskollärare arbetar på montessoriförskolor är det naturligt att detta synliggörs i hur de presenterar material för förskolans barn och likaså nyanlända barn. Förskollärarna synliggör i resultatet att inom montessoripedagogiken tas barns fria vilja på stort allvar och barn får därför själva välja vad de vill aktivera sig med under tiden som de spenderar i förskolan. Resultatet visar likaså att det inom montessoriförskolor finns en bestämd arbetsstruktur då det handlar om att barn ska lära sig språkets uppbyggnad långsiktigt. Hainstock (1999) åskådliggör just struktur och frihet som två huvuddelar inom montessoripedagogiken då det är under samspel av dessa som barn utvecklas. Montessori (1987) anser att barn utvecklas avsevärt mer när de aktiverar sig med sådant som de anser som intressant och fascinerande. Hainstock (1999) menar att barn utvecklas till självständiga och ansvarstagande individer när de ges frihet under bestämda strukturer.

Betydelsen av modersmål för nyanlända barn

Under nyanlända barns första tid i förskolan behärskar de oftast inga, eller mycket få ord på det nya språket, det är därför enligt Wångersjö (2017, s. 64) mycket betydelsefullt att förskollärare hittar metoder för att kommunicera med nyanlända barn. Hon påvisar betydelsen av att förskollärare lär sig några ord på nyanlända barns modersmål som kan underlätta

kommunikationen. Förskollärarna i studien påvisade betydelsen av att ta hjälp av föräldrars kompetens då de kan ge användbara fraser och begrepp på barns modersmål som kan användas i förskolans vardag. Ladberg (2003) problematiserar att när barns modersmål inte stimuleras genom att användas i nya sammanhang kan språkliga kunskaper gå förlorade. Det kan resultera i att modersmålet bli ett minoritetsspråk som de har sämre språkkunskaper i vilket kan påverka deras förmåga att kommunicera med familj och släkt. Det är alltså mycket viktigt att förskollärare stimulerar flerspråkiga barns modersmål då det handlar om att modersmålet inte ska bli ett minoritetsspråk som endast talas i hemmet. Ladberg (2003) påvisar därför betydelsen av modersmålstimulans i förskolan då det är under dessa år som barn utvecklar språkets grammatik.

Studiens teoretiska ram stödjer sig på Vygotskijs sociokulturella teori om att barns modersmålskunskaper påverkar hur de tar sig an och utvecklar ett andraspråk. Han beskriver det som att det skapas en förbindelse mellan språken där modersmålet stimuleras till en högre nivå. Han utvecklar det som att det ska skapas relationer mellan språken. Kunskaperna inom modersmålet ska överföras till andraspråket. Med utgångspunkt i denna teoretiska ram är det mycket viktigt att barn ges förutsättningar till modersmålstimulans i förskolan. Wångersjö (2017) menar att när förskolan arbetar med att stimulera nyanlända barns modersmål stärks deras självkänsla och likaså deras föräldrars. Enligt författaren handlar det om att bevara nyanlända barns kulturella identitet och arv.

Det är blandade åsikter om hur flerspråkiga barns språkutveckling påverkas av att utveckla flera språk samtidigt. Cekaite (2018) synliggör vad hon benämner som en felaktig föreställning om att flerspråkiga barn tar till sig ett andraspråk lättare än vad vuxna gör. Dock menar hon att denna parallella språkutveckling likaså är en utmaning för barn att utveckla som för vuxna. Till skillnad från Cekaite anser Salameh (2018) att barn inte påverkas negativt av parallell språkutveckling då hon anser att det inte sker någon ytterligare belastning på hjärnan. Wedin å andra sidan menar att barn som ska utveckla flera språk samtidigt har en långsammare språkutveckling i både det första- samt andraspråket. Hon påvisar därför betydelsen av att flerspråkiga barn får stöd i sin språkutveckling genom hela skolgången.

Studien synliggör montessoriförskollärarnas delade åsikter om modersmålets betydelse och stimulans av det i förskolan. En uppfattning var att det är onödigt med modersmålsundervisning i förskolan då den sker naturligt i hemmet. Dock visar Ahn, Chang, och Dekeyser (2017) med sin genomförda studie att barn med annat modersmål behöver stimuleras kontinuerligt i det även utanför hemmet då de genom sin studie visar att flerspråkiga barns modersmål påverkas negativt av minskad modersmålskontakt. Med avstamp i forskning måste förskollärare hitta metoder för att stimulera flerspråkiga barns modersmål i förskolan. Förskollärarna i studien var dock väl medvetna om att det ingår i deras uppdrag från styrdokumentet att skapa förutsättningar för modersmålstimulans i förskolan. Likväl problematiserade många att detta är en utmaning i yrket men att det är mycket viktigt att lyfta olika kulturer och språk i förskolans verksamhet. Wångersjö (2017, s. 63) synliggör nyanlända barns modersmål som mycket viktigt. Hon förklarar att det i början fyller en trygghetsfunktion men att det även handlar om att identifiera sig som tvåspråkig. Sandvik och Spurkland (2011, s. 59) åskådliggör modersmålet som en viktig kommunikationslänk till familj och släkt. Enligt författarna fyller det även den viktiga funktionen med att det tillåter barn att kommunicera på en nivå som speglar dess ålder samt kognitiva utvecklingsläge.

Montessoriförskollärarna i studien problematiserade svårigheter i att stimulera nyanlända barns modersmål. De menade att det är svårt som förskollärare att språkstimulera i ett språk som en själv inte behärskar. Resultatet synliggör att förskollärarna ansåg att

modersmålsstimulansen i montessoriförskolorna kan förbättras. Med hänsyn till Vygotskijs teori om barns andraspråksutveckling behöver nyanlända barn modersmålsstimulans då Vygotskij anser att modersmålets utveckling påverkar barns utveckling av ett andraspråk. Wångersjö (2017) menar att modersmålet ska ses som språkets rot där det svenska språket kan slå skott från. Utifrån studiens resultat samt tidigare forskning är det betydelsefullt att förskollärare fokuserar lika mycket på att stimulera nyanlända barns modersmålsutveckling som de fokuserar på flerspråkiga barns andraspråksutveckling.

Förskollärarna exemplifierade flera strategier för att stimulera flerspråkiga barns modermål. De redogjorde för dem som appar, sånger, musik samt böcker. De påvisade även meningen med att synliggöra vilka språk och kulturer som finns bland förskolans barn, exempelvis under samlingar eller olika aktiviteter i förskolan. En förskollärare uttryckte att flerspråkighet är en tillgång och förskolans verksamhet ska spegla det rådande samhället. Stier (2017, ss. 296-297) påvisar just vikten av förskollärare har ett interkulturellt förhållningssätt. Han förklarar det som att se möjligheterna som mångfald bidrar med i förskolans värld och inte se det som ett problem. Det handlar enligt författaren om att lyfta och ta till vara på varje individs kunskap, historia och bakgrund. Han menar att det är viktigt att dagens förskola synliggör att det finns olika kulturer, religioner, etniska och sociala bakgrunder. Studiens resultat visar dock att förskollärarna anser att detta är en utmaning som behöver förbättras. Larsson (2016, ss. 127-128) problematiserar att bara för att förskollärarytbildningar ger studenter utbildning i barns språkutveckling är det ingen garanti för att det ger dem de verktyg som krävs för att hjälpa och bemöta nyanlända barn i sin språkutveckling. Därför påvisar Larsson betydelsen av att förskollärare inte är rädda för att ta hjälp och samarbeta med andra aktörer såsom logoped, bibliotekarie eller specialpedagog.

Slutsats

Studiens syfte var att undersöka montessoriförskollärares strategier för att stimulera nyanlända barns utveckling av det svenska språket. Studien har genom den genomförda undersökningen besvarat dess syfte. Resultatet visar på betydelsen av att förskollärare arbetar med det trygghetsetablerande arbetet i förskolan. Det handlar om att bygga upp en bra kontakt med nyanlända familjer då kontakten och samverkan påverkar nyanlända barns trygghetsetablering i förskolan och därmed deras kommande språkutveckling. Nyanlända barn kan först ta till sig ett andraspråk om de känner sig trygga i förskolan. Även språket som lärverktyg synliggjordes som en viktig strategi hos montessoriförskollärarna då det är genom språkanvändning som språket stimuleras och växer. Montessori beskrevs som språkutvecklande för nyanlända barn då språket behandlas stegvis genom pedagogikens blockindelning. Även montessorimaterial synliggjordes som en språkutvecklande strategi då det stimulerar kroppens sinnen och stimulerar inläringen, dock bör det finnas en etablerad trygghet att utgå från. En annan viktig aspekt i nyanlända barns andraspråksutveckling är kontinuerlig modersmålsstimulans, då modersmålet påverkar barns utveckling av ett andraspråk.

Metoddiskussion

I undersökningen användes kvalitativ forskningsansats med intervju som redskap. Detta då jag med min undersökning syftade på att studera förskollärares strategier för nyanlända barns andraspråksutveckling i förskolan.

Valet av att utföra en intervju om dagen ser jag som positivt för min undersökning. Detta möjliggjorde att jag kunde bearbeta varje intervju ordentligt efter varje intervjutillfälle. Jag

anser att det hade varit en större påfrestning att lyssna om samt transkribera flera intervjuer under en och samma dag. Det var också positivt att skriva ner intervjun i fulltext direkt efter intervjutillfällena i fall att diktafonen skulle gå sönder, vilket skulle medföra att det insamlade materialet skulle gå förlorat. Bearbetning under samma dag som intervjutillfället bidrog likaså att jag hade intervjun och personen som intervjuades färskt i minnet. Detta tänker jag påverkar tillförlitligheten positivt då intervjuens känsla var med mig när jag bearbetade intervjumaterialet.

Det som kan ha påverkat studiens reliabilitet är att några av montessoriförskollärarna som intervjuades inte ansåg sig ha tillräckligt med erfarenhet av arbete med nyanlända barn. Vid första kontakt var de oroliga att de inte skulle kunna bidra med kunskap till min studie. Dock tänker jag att även om de inte anser sig ha erfarenheter måste de likväl kunna ta emot nyanlända barn på förskolan och använda sig av den kunskapen de har.

En provintervju hade eventuellt varit till min fördel då många av förskollärarna svarade mycket brett på frågorna. En fråga kunde leda till att förskollärarna svarade på sådant som jag senare skulle ställa en fråga om. Detta resulterade att många förskollärare svarade att de redan hade besvarat frågan som senare ställdes. Om mina frågor hade formulerats tydligare kanske svaren blivit mer koncentrerade. En testintervju hade möjligen påverkat hur jag hade formulerat mina frågor och därmed resulterat i att det insamlade materialet blivit mer lättanalyserat. Jag anser dock inte att detta påverkar studiens reliabilitet utan endast försvårade analysarbetet då jag fick mycket brett material att bearbeta. Lantz (2013, s. 143) påvisar betydelsen av att utföra provintervjuer. Hon förklarar att det underlättar forskarens arbete då forskaren kan testa sina utformade frågor under en fiktiv intervju för att därefter omformulera samt förbättra frågornas utformning. Det handlar om att testa sina frågor för att se om det är korrekt utformade för det som ska undersökas.

När jag reflekterar över urvalet av förskollärare i min undersökning, det vill säga, montessoriförskollärare anser jag att det kan ha blivit en begränsning för mig då det tyvärr visade sig finnas mycket få nyanlända barn inom montessoriförskolor. Det var även en limitation på så vis att jag hade ett begränsat antal förskolor att kontakta, vilket jag upplevde som en stress i början av undersökningen. Som jag skrivit om ovan, ansåg många av förskollärarna att de saknade erfarenhet av nyanlända barn i montessoriförskolor. Hade undersökningen genomförts på exempelvis kommunala förskolor hade jag eventuellt fått kontakt med förskollärare med mer erfarenhet av nyanlända barn. Dock är detta inte tillförsäkrat utan endast en reflekterande eftertanke.

Didaktiska konsekvenser

Genom den genomförda undersökningen har mina tankar om trygghetens betydelse i förskolan växt. Tryggheten är utgångspunkten för allt lärande i förskolan och utan den är inget lärande möjligt. Undersökningens resultat synliggör betydelsen av att redan från start skapa en bra och tydlig föräldrasamverkan för att nyanlända familjer ska känna sig välkomna samt inkludera i den svenska förskolan. Denna kontakt är framförallt viktig då den påverkar nyanlända barns trygghetsetablerande i förskolan.

Förskollärare måste ha kunskap om hur de med hjälp av språket som lär verktyg kan stimulera nyanlända barns andraspråksutveckling i förskolan. Saknas denna kunskap har barn sämre förutsättningar för språkutveckling i förskolan, vilket i sin tur kan påverka nyanlända barns fortsatta skolgång negativt. Förskolan ska fungera som en arena för språklärande och det finns mycket material som dagens förskollärare kan ta hjälp av. Dock är inget material i världen en

fungerande strategi om förskollärare inte har kunskapen att med hjälp av språket benämna, utmana och stimulera nyanlända barns utveckling av ett första- eller andraspråk i förskolan.

Precis som tryggheten och språkets påverkan på nyanlända barns språkutveckling har synliggjorts i studien har likaså betydelsen av att flerspråkiga barn får förutsättningar för modersmålsstimulans i förskolan synliggjorts. Det är därför mycket viktigt att förskollärare får fortbildning i hur de kan arbeta med att lyfta, stimulera och utveckla flerspråkiga barns modersmål, då modersmålets utveckling påverkar flerspråkiga barns andraspråksutveckling. I samband med det förgängliga samhället vi lever i med en större invandring ställer detta därför höga krav på att förskollärare får den kompetens som behövs för att möta det rådande samhället. Det handlar om att förskollärare måste ha kunskap om vad som krävs för att kunna bemöta nyanlända barn och ge dem de bästa förutsättningarna för språklig utveckling i förskolan, oavsett om det handlar om modersmålets- eller andraspråkets utveckling. Modersmålet ska inte undanskymmas av det svenska språket då det kan resultera i att flerspråkiga barns modersmål blir ett minoritetsspråk för dem. Modersmålet samt andraspråket är precis lika viktiga för nyanlända barns språkutveckling, likaså dess kulturella identitet i förskolan och ska därför bemötas därefter.

Förslag på fortsatt forskning

Undersökningens resultat synliggör modersmålet, föräldrasamverkan samt det trygghetsskapande arbetet som mycket viktiga delar och strategier för nyanlända barns etablering och andraspråksutveckling i den svenska förskolan. I vidare forskning kan det därför vara intressant att vända på myntet och studera nyanlända föräldrars uppfattningar om modersmålsstimulans i förskolan.

- Anser nyanlända föräldrar att deras barn ges förutsättningar för modersmålsstimulans i den svenska förskolan. Anser de att deras modersmål samt kulturella bakgrund tas tillvara på i förskoleverksamheten?

Referenser

- Ahn, Sunyoung; Chang, Charles & Dekeyser, Robert (2017). *Language Learning*, Sep 2017, Vol. 67(3), ss. 694-733.
https://hb-se-primo.hosted.exlibrisgroup.com/primo-explore/fulldisplay?docid=TN_proquest1929413232&context=PC&vid=46BORAS_V1&lang=sv_SE&search_scope=default_scope&adaptor=primo_central_multiple_fe&tab=default_tab&query=any,contains,bilingual%20first%20language%20acquisition,AND&sortby=rank&facet=searchcreationdate,include,2010,|2018&facet=searchcreationdate,include,2016,|2018&facet=searchcreationdate,include,2017,|2018&mode=advanced&offset=0
- Arnqvist, Anders (1993). *Barns språkutveckling*. Lund: Studentlitteratur.
- Björkdahl Ordell, Susanne & Dimenäs, Jörgen (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber.
- Björk-Willén, Polly (red.) (2018). *Svenska som andraspråk i förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur Akademisk.
- Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber.
- Cekaite, Asta (2018). Sociala aktiviteter som öppningar mot språket. I Björk-Willén, Polly (red.). *Svenska som andraspråk i förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur Akademisk, ss. 56-71.
- Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) (2009). *Handbok i kvalitativ analys*. 1. uppl. Stockholm: Liber.
- Hainstock, Elizabeth G. (1999). *Montessori från grunden*. Viken: Replik.
- Håkansson, Gisela (2018). Barns flerspråkiga utveckling. I Björk-Willén, Polly (red.). *Svenska som andraspråk i förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur Akademisk, ss. 19-35.
- Kihlström, Sonja. (2007). Fenomenografi som forskningsansats. I Dimenäs, Jörgen. (Red.). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber, ss. 157-173.
- Kihlström, Sonja. (2007). Intervju som redskap. I Dimenäs, Jörgen. (Red.). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber, ss. 47-69.
- Kultti, Anne (2014). *Flerspråkiga barns villkor i förskolan: lärande av och på ett andra språk*. 1. uppl. Stockholm: Liber.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3. [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Ladberg, Gunilla (2003). *Barn med flera språk: tvåspråkighet och flerspråkighet i familj, förskola, skola och samhälle*. 3. uppl. Stockholm: Liber.
- Lantz, Annika (2013). *Intervjumethodik*. 3., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Larsson, Karolina (2016). *Att få barnets språk att växa: strategier för språkutveckling i förskolan, skolan och hemma*. Stockholm: Stefan Hertz utbildning.

Läroplan för förskolan Lpfö 98. [Ny, rev. utg.] (2016). Stockholm: Skolverket.

Löfdahl, Annica (2014). God forsknings- regelverk och etiska förhållningssätt. I Löfdahl, Annica, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. 1. uppl. Stockholm: Liber, ss. 32-43.

Migrationsverket (2018). Antal beviljade medborgarskap innevarande år.
https://www.migrationsverket.se/download/18.1ef19f6e163f45d340a2948/1544004795024/Beviljade_medborgarskapsarenden_2018.pdf
(Hämtad 2018-12-10).

Montessori, Maria (1987). *Barnasinnnet*. Stockholm: MacBook.

Riddersporre, Bim & Persson, Sven (red.) (2017). *Utbildningsvetenskap för förskolan*. Andra utgåvan Stockholm: Natur & kultur.

Salameh, Eva-Kristina (2018). Språkstörning hos flerspråkiga barn. I Björk-Willén, Polly (red.). *Svenska som andraspråk i förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur Akademisk, 36-55.

Sandvik, Margareth & Spurkland, Marit (2011). *Språkstimulera och dokumentera i den flerspråkiga förskolan*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Skolverket [Elektronisk resurs]. (2018). Stockholm: Skolverket.
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/>

Starrin, Bengt och Renck, Barbro. (1996). Den kvalitativa intervjun. I Svensson, Per-Gunnar och Starrin, Bengt. (Red.). *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur, ss. 52-78.

Stier, Jonas (2017). Interkulturellt arbete i förskolan. I Riddersporre, Bim & Persson, Sven (red.). *Utbildningsvetenskap för förskolan*. Andra utgåvan Stockholm: Natur & kultur, ss. 287-304.

Svensson, Per-Gunnar & Starrin, Bengt (red.) (1996). *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Thurén, Torsten (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. 2., [omarb.] uppl. Stockholm: Liber.

Vygotskij, Lev Semenovič (2001). *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos.

Warström, Jenny & Wedin, Åsa (2018). De värdefulla tambursamtalen med nyanlända föräldrar. I Björk-Willén, Polly (red.). *Svenska som andraspråk i förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur Akademisk, ss.107-122.

Wedin, Åsa (2017). *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. Andra upplagan Lund: Studentlitteratur.

Wångersjö, Maria (2017). *Nyanlända i förskolan: barnets bästa mottagande*. Första upplagan
Stockholm: Gothia fortbildning.

Bilagor

Bilaga 1.

Informationsbrev till förskolechef och förskollärare

Hej!

Jag heter Frida och studerar till förskollärare vid Högskolan i Borås, Akademin för bibliotek, information, pedagogik och IT. Nu under hösten 2018 har jag påbörjat min sista termin på utbildningen och kommer därför att skriva ett examenarbete.

Språk är något som jag alltid har varit extra intresserad av under utbildningens gång och då flerspråkighet blir allt vanligare i dagens samhälle är jag intresserad av att fördjupa mig inom just detta. Jag har valt att undersöka hur förskollärare anser sig arbeta för att stimulera nyanlända barns utveckling av det svenska språket, för att undersöka strategier för språkutveckling.

Jag är intresserad av att få besöka er förskola för att intervjua Dig om vad Du anser är ett språkstimulerande arbetssätt för att nyanlända barn ska stimuleras språkligt. Insamling av intervju material kommer att ske via ljudinspelning samt genom anteckningar.

Vid vetenskaplig forskning finns det etiska principer att följa vilket även jag kommer att göra och respektera. Därför kommer alla deltagares namn samt förskolans namn att vara anonyma och därmed icke-spårbara. Ingen deltagande behöver besvara frågor som den inte vill besvara och all inspelning kommer att raderas efter att materialet har undersökts. Materialet kommer endast att användas i min undersökning. Jag är inte ute efter att förhöra eller bedöma någons svar utan är endast intresserad av att höra om Dina åsikter och erfarenheter.

Om du är intresserad av att veta mer om min undersökning eller vill tillägga svar efter avslutat intervjutillfälle så får du gärna kontakta mig.

Tack på förhand och med förhoppning på att få besöka Dig!

Med vänlig hälsning *Frida Borbring.*

Tel: 070-XXXXXXX

Samtyckesblankett

Högskolan i Borås, Akademin för bibliotek, information, pedagogik och IT

2018-11-14

Samtycke till insamling och behandling av uppgifter om dig

Som en del av kursen *Examensarbete; Att utforska pedagogiskt arbete för förskollärare vid Högskolan i Borås* utför jag en studie med syftet att intervjua förskollärare hur de anser sig arbeta för att stimulera nyanlända barns språkutveckling av det svenska språket.

Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för behandlingen, som sker med stöd av artikel 6.1 (a) i dataskyddsförordningen (samtycke).

Uppgifterna kommer att användas av mig samt vara tillgängliga för lärarna på den aktuella kursen och centrala administratörer vid högskolan. Uppgifterna kan dock vara att betrakta som allmänna handlingar som kan komma att lämnas ut i det fall någon begär det i enlighet med offentlighetsprincipen.

Uppgifterna kommer att lagras inom EU/EES eller tredje land som EU-kommissionen beslutat har en skyddsnivå som är adekvat, dvs. tillräckligt hög enligt dataskyddsförordningen.

Uppgifterna kommer att raderas när de inte längre är nödvändiga.

Resultatet av studien kommer att sammanställas i avidentifierad form och presenteras så att inga uppgifter kan spåras till dig.

Du bestämmer själv om du vill delta i studien. Det är helt frivilligt att lämna samtycke, och du kan när som helst ta tillbaka ett lämnat samtycke. Dina uppgifter kommer då inte att användas mera. På grund av lagkrav kan högskolan dock vara förhindrade att omedelbart ta bort uppgifterna.

Jag samtycker till att uppgifter om mig samlas in och behandlas enligt ovan.

_____ Underskrift

_____ Namnförtydligande

_____ Ort och datum

11FK75 ht17 Samtyckesblanket

Information om behandlingen av personuppgifter

Din personliga integritet är viktig för oss på Högskolan i Borås. Därför är vi angelägna om att all behandling av personuppgifter sker på ett korrekt och säkert sätt i överensstämmelse med gällande lagar och förordningar. Högskolan följer bland annat dataskyddsförordningen, mer känd som GDPR.

Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för all behandling av personuppgifter inom högskolans verksamhet. Om du har några frågor kring hur dina personuppgifter behandlas kan du läsa mer om hur högskolan behandlar personuppgifter på vår webbplats, <http://www.hb.se/dataskydd>. Du är också välkommen att kontakta ansvarig för den aktuella kursen med frågor.

Dina rättigheter

□ Högskolan är öppen med hur vi behandlar dina personuppgifter. Om du vill veta vilka personuppgifter som vi behandlar om dig kan du kostnadsfritt en gång per år begära ett utdrag med information om detta (ett så kallat registerutdrag). För att beställa ett registerutdrag kan du använda blanketten för begäran om registerutdrag på högskolans webbplats, <http://www.hb.se/dataskydd>. 6. I vissa fall kan vi komma att be om samtycke (godkännande) till att behandla dina personuppgifter. Om du lämnar sådant samtycke kan du när som helst ta tillbaka detta. Vi kommer då inte att fortsätta behandla dina personuppgifter. På grund av lagkrav kan vi dock vara förhindrade att omedelbart radera uppgifterna. 7. Du har rätt att inte bli föremål för automatiserat beslutsfattande, inklusive profilering, dvs. beslut som fattas på teknisk väg utan mänsklig inblandning. Högskolan fattar inte några sådana beslut. 8. Du har rätt att i vissa fall få dina personuppgifter i ett allmänt använt format för att överföra dessa till en annan personuppgiftsansvarig. 9. Du har rätt att få dina personuppgifter ändrade eller kompletterade om de skulle visa sig vara felaktiga eller ofullständiga. 10. Du har rätt att i vissa fall få behandlingen av dina personuppgifter begränsad eller avslutad. 11. Du har rätt att i vissa fall få dina personuppgifter raderade. 12. Du har rätt att klaga på högskolans behandling av dina personuppgifter till Datainspektionen, som är tillsynsmyndighet.

Kontakta oss

Personuppgiftsansvarig Högskolan i Borås 501 90 BORÅS Tel. 033-435 40 00 E-post: registrator@hb.se Org.nr: 202100-3138

Dataskyddsombud Åsa Dryselius E-post: dataskydd@hb.se

Intervjufrågor

Uppvärmningsfrågor

1. Hur länge har du arbetat som förskollärare?
2. Hur länge har du arbetat på en förskola med montessori inriktad pedagogik?
3. Varför valde du att söka dig till en montessori förskola?
4. Har ni några nyanlända barn på förskolan just nu och i så fall vilka är deras modersmål?
5. Vad har du för erfarenhet av att arbeta med nyanlända barn med annat modersmål än det svenska språket?

Intervjufrågor kopplade direkt till det undersökta området

1. Beskriv kortfattat hur du anser att er förskola arbetar med att introducera det svenska språket för nyanlända barn?
2. Hur arbetar ni med inläringen av det svenska språket hos nyanlända barn?
3. Hur anser du att en förskola med montessoripedagogisk inriktning påverkar nyanlända barns utveckling av det svenska språket?
4. Vilken påverkan anser du att modersmålet har på nyanlända barns utveckling av ett andra språk?
5. Arbetar ni med att stimulera nyanlända barns modersmål?
Ja- Hur kan det arbetet se ut? Beskriv kortfattat.
Nej- Varför inte?
6. Vad anser du som viktigt i kommunikationen med nyanlända barn med annat modersmål än svenska? Hur ser du på din roll i det hela?
7. Finns det något samarbete med nyanlända barns vårdnadshavare? Hur kan det samarbetet i så fall se ut och vilken påverkan tror du att det har på nyanlända barns utveckling av ett andra språk?
8. Finns det någon typ av stöd/resurs som du anser som viktig i nyanlända barns utveckling av ett andra språk (exempelvis material eller verktyg)?
Har ni tillgång till dessa resurser?
9. Anser du att du har den kompetens som krävs för att arbeta med nyanlända barns utveckling av ett andra språk?
- Ja. På vilket vis?
- Nej. Vad upplever du att du saknar?

Tillägg

10. Är det något som du vill tillägga?

HÖGSKOLAN I BORÅS